Utjecaj migrantske krize na tržište rada u Europskoj uniji

Vukas, Tomislav

Master's thesis / Specijalistički diplomski stručni

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:028047

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ MIGRANTSKE KRIZE NA TRŽIŠTE RADA U EU

Mentor:

Prof. dr. sc. Dejan Kružić

Student:

Tomislav Vukas

Split, rujan 2017.

SADRŽAJ

1. UVOD.....3

1.1. Definiranje problema istraživanja.....3

1.2. Ciljevi rada.....3

1.3. Metode rada.....4

1.4. Struktura rada.....4

2. TEORIJSKI ASPEKT MIGRACIJA.....5

2.1. Teorije migracija.....6

2.1.1 Neoklasična teorija migracija.....7

2.1.2 Nova ekonomika migracija.....8

2.1.3 Teorija dualnog tržišta rada.....9

2.1.4. Teorija svjetskih sustava.....10

2.2. Demografski migracijski modeli.....11

2.2.1. Gravitacijski model.....12

2.2.2. Model optimalnog lokaliteta.....13

2.2.3. Model troškovi-dobici.....13

2.2.4. Matrični model i model strahovanja i saznanja.....14

3. MIGRANTSKA KRIZA U EU.....15

3.1. Uzroci i početak krize.....17

3.2. Sigurnosni rizici i tijek krize.....19

3.3. Daljnji razvoj i posljedice krize.....24

4. ANALIZA UTJECAJA MIGRANTSKE KRIZE NA TRŽIŠTE RADA U ZEMLJAMA EU.....30

4.1. Integracija migranata na tržište rada u EU.....31

4.1.1. Procesi integracije.....31

4.1.2. Integracijske politike.....32

4.1.3. Integracijski dokumenti Europske unije.....33

4.2. Socijalno-demografska struktura tražitelja azila u EU.....35

4.2.1. Porijeklo tražitelja azila.....35

4.2.2. Dob i spol tražitelja azila.....36

4.2.3. Razina obrazovanja tražitelja azila.....37

4.3. Analiza utjecaja migrantske krize na tržište rada na primjeru Njemačke.....38

4.3.1. Dosadašnja iskustva Njemačke s migrantima i krizom.....38

4.3.2. Statistički pokazatelji obujma i utjecaja krize na tržište rada.....39

4.3.3. Stvarni učinci krize na tržište rada.....43

5. ZAKLJUČAK.....45

LITERATURA.....47

POPIS SLIKA.....48

POPIS GRAFIKONA.....48

POPIS TABLICA.....48

SAŽETAK.....49

SUMMARY.....50

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Migracija stanovništa se može definirati kao kretanje pojedinca ili veće skupine ljudi s jednog mjesta na drugo s ciljem trajnog naseljavanja tog područja. Povijest migracija seže daleko u prošlost i zapravo postoji još od prvih ljudi koji su se s afričkog kontinenta doselili na Bliski istok te kasnije nastanili ostale dijelove Azije i Europe. Migracije stanovništva iz siromašnih država prema onim bogatijim i razvijenijm dobro su poznate već dugi niz stoljeća, a od najranijih dana uvjetovane su, prije svega, željom i potrebom za sigurnošću i boljim životom. Moderna vremena nisu donijela velike promjene u vidu migracija, a loša gospodarska situacija, brojni sukobi i ratovi između država dodatno jačaju njihov intezitet.

Velika migrantska kriza u Europi započela je 2015. godine kada velik broj izbjeglica, uglavnom iz ratom pogođenih zemalja Bliskog istoka i slabo razvijenih zemalja Afike dolazi na europsko tlo. Sam početak migracije uvjetovan je pogoršanjem odnosa između država Bliskog istoka te širenjem i jačanjem takozvane Islamske države, a najveći broj izbjeglica dolazi upravo iz Sirije, Afganistana i Iraka.

1.2. Ciljevi rada

Osnovni ciljevi ovog rada su upoznavanje sa nastankom i problematikom migrantske krize u Europi te analiziranje njenog utjecaja na ekonomiju i tržište rada u zemljama Europske unije. Naglasak istraživanja će biti na Njemačku koja je kao najrazvijenija država Europske unije, kroz dug niz godina u svoje društvo integrirala najveći broj imigranata. Nadalje, kroz rad će se navesti i različiti primjeri upravljanja migrantskom krizom među pojedinim zemljama.

1.3. Metode rada

Metode koje su se koristile prilikom izrade i prikupljanja podataka potrebnih za izradu ovog završnog rada, u prvom redu se odnose na proučavanje stručne literature i članaka, internet izvore te na analizu ekonomskih i statističkih pokazatelja za određena razdobolja.

1.4. Struktura rada

Rad je podijeljen u pet osnovnih dijelova.

U uvodu je definiran problem istraživanja, određeni su ciljevi rada te metode koje su se koristile u prikupljanju podataka potrebnih za izradu rada.

U drugom dijelu rada naglasak je stavljen na teorijski aspekt migracija stanovništa. U ovom dijelu istražene su teorije migracija, čimbenici koji utječu na njihovu pojavu te modeli određenih migracijskih kretanja.

Treći dio se odnosi na migrantsku krizu u Europi koja je počela 2015. godine, a uvjetovana je ratnim stanjem u Siriji, Afganistanu i Iraku. U ovom dijelu rada navedeni su uzroci same krize kao i statistički i ekonomski pokazatelji sveobuhvatnosti krize i njenog utjecaja na društvo u cjelini.

U četvrtom dijelu rada napravljena je analiza utjecaja migrantske krize na tržište rada i ekonomiju u zemljama Europske Unije s naglaskom na Njemačku.

U završnom dijelu daju se zaključci o migrantskoj krizi, njenom utjecaju na tržište rada, ekonomiju, stanovništvo kao i procjena mogućih učinaka krize u budućnosti.

Na samom kraju rada navedena je literatura koja je korištena pri izradi rada, popis slika i tablica kao i sažetak samog rada.

2. TEORIJSKI ASPEKT MIGRACIJA

Prostorna pokretljivost stanovništva koja se posebno intenzivira razvitkom tržišta, komunikacija i bržim informacijskim tokovima po nekim je autorima jedna od centralnih kategorija društvenih promjena. Pri tome ona ulazi u središte interesa mnogih znanstvenih disciplina, te je neizostavna u izučavanju kako mikrosocijalnog tako i makrosocijalnog razvoja. U izučavanju tog problema važan je odnos između čovjeka i prostora, a bit tog odnosa jest proces koji ne ostavlja samo trag ljudskog djelovanja u prostoru nego utječe na formiranje socijalnih struktura i ponašanja, te svojim kretanjem i djelovanjem daje sliku socijalnog razvoja. Često se ovaj proces samo segmentarno promatra ili se opisuju samo njegove posljedice (psihičke, socijalne, ekonomske, kulturne itd.) jer ga je teško obuhvatiti.[1]
Ljudske migracije, njihovi uzroci i posljedice predstavljaju složenu cjelinu koja je u središtu interesa mnogih demografa koji nastoje objasniti zašto ljudi uopće migriraju. Kroz dugi niz stoljeća migracije stanovništva uvjetovane su brojnim faktorima.

Faktori koji utječu na migracije mogu se podijeliti na tzv. „pull“ i „push“ faktore. Potisni ili push faktori su prisutni u mjestima prebivališta, a privlačni ili pull fakotori u potencijalnim odredišnim destinacijama. Neki od potisnih faktora su nezaposlenost, niski prihodi, političke, rasne, vjerske i etničke netrpeljivosti, ratovi te prirodne katastrofe. S druge strane, privlačni faktori mogu biti bolje prilike za zaposlenje i zaradu, bolji uvjeti života, politička i rasna tolerancija itd. Također, pull i push faktori se dalje mogu promatrati kroz ekonomske, kulturološke i prirodne čimbenike koji na njih utječu.
Sve migracije imaju dvostruki efekt, prvi u mjestu odlaska, a drugi u mjestu dolaska, na način da utječu na promjenu broja stanovnika, njihovu distribuciju i strukturu. Migracije se mogu podijeliti prema nekoliko kriterija: [2]

- prema prostornom obuhvatu: vanjske (međudržavne) i unutrašnje (unutardržavne);
- prema vremenskom obuhvatu: dnevne, tjedne, mjesečne, sezonske, privremene i konačne;
- prema motivima ili razlozima: ekonomske i neekonomske;
- prema voljnosti: dobrovoljne i prisilne;
- prema organiziranosti: organizirane i neorganizirane (stihijske).

[1] Janjić P., (1985) „Teorije i modeli istraživanja migracija“, Centar za istraživanje migracija i narodnosti Zagreb, Zagreb
[2] http://www.geografija.hr/teme/svjetski-dan-migracija/, (pristupljeno 3.6.2017)

2.1. Teorije migracija

Koncept, odnosno teorije samih migracija nije lako objasniti, ubaciti u neku formulu i dobiti točne pokazatelje. Glavni razlog tome je sveobuhvatnost samog pojma migracije. Migrant može biti svaka osoba koja se zbog nekog razloga kreće s jednog mjesta u drugo. To može biti osoba koja se kreće iz jednog grada u drugi unutar iste zemlje, osoba koja traži bolju priliku za zapošljavanje i napušta zemlju iz ekonomskih razlog kao i osoba koja je primorana napustit svoj dom zbog prirodnih katastrofa koje ostavljaju trajnije posljedice. Također, danas sve češće, pojam migranta označava osobu ili obitelj koja je primorana napustiti zemlju kako bi pobjegla iz ratnom pogođenih područja i izbjegla posljedice uzrokovane vjerskim i političkim nemirima.
S obzirom da migrant može biti rob, izbjeglica, osoba u potrazi za poslom ili imati neki drugi razlog za kretanje, niti jedna teorija ne može pružiti sveobuhvatno objašnjenje procesa migracije. Dakle, jedinstvena teorija migracija ne postoji, ali zajedničko polazište svakog promatranja ljudskih kretanja je uzimanje ekonomskog motiva kao dominatnog čimbenika migracija.

Iako je sveobuhvatnu teoriju migracija nemoguće odrediti, ključan zadatak demografima ostaje da objasne zašto ljudi uopće migriraju. Teorije migracija su važne jer nam mogu pomoći u razumijevanju kretanja stanovništva u širem političkom i ekonomskom kontekstu. Na primjer, ako se iseljavanje iz zemalja Trećeg svijeta pokazuju kao posljedica ekonomskih problema uzrokovanih globalnom ekonomijom, onda bi se takvim migracijama moglo upravljati pomoću boljih međunarodnih gospodarskih sporazumima umjesto ograničavajućih imigracijskih zakona.[3]

Većina demografa tvrdi da migracija mora uključivati stalni teritorijalni pomak u prebivalištu koji se razlikuje od mobilnosti. Dakle, putnici i turisti su isključeni iz migracijskih studija jer se privremeno kreću preko granica i zato što njihovo kretanje obično ne uzrokuje velike promjene u bilo kojoj populaciji. Međutim, kategoriziranje migranata u smislu stalnosti njihova poteza može biti problematično, budući da ta metoda nastoji zanemariti društveni kontekst pokreta stanovništva. Privremena kretanja obično su izostavljana iz popisa i stoga se ne registriraju u demografskim uvjetima.[4]

[3] http://family.jrank.org/pages/1170/Migration-Theories-Migration.html (pristupljeno 3.7.2017.)
[4] http://family.jrank.org/pages/1173/Migration.html (pristupljeno 3.7. 2017.)

2.1.1. Neoklasična teorija migracija

Razvijene su brojne teorije koje nastoje odrediti i pojasniti međunarodne obrasce ljudskih migracija po različitim uvjetima. Može se reći da većina teorija zapravo leži na različitim varijantama i tumačenjima push i pull faktora .

Prva od njih, neoklasična ekonomska teorija sugerira da su međunarodne migracije povezane s globalnom ponudom i potražnjom za radom. Pretpostavka je da će zemlje s oskudnom ponudom radne snage i velikom potražnjom za istom, imati visoke plaće koje će privlačiti imigrante iz zemalja s viškom radne snage i težim uvjetima i prilikama za zaposlenje.

Trenutno, dominantna teorija koja objašnjavanja uzroke migracije je neoklasična teorija migracija. Temeljna pretpostavka ove teorije je da su ljudske migracije prije svega uvjetovane racionalnim ekonomskim razlozima odnosno koristima i troškovima, uglavnom financijskim, ali također i psihološkim razlozima.

Ova teorija je podvrgnuta brojnim kritikama na konceptualnim kao i na empirijskim osnovama. Međutim, zbog analitičke strogosti i sposobnosti da predloži skup testiranja hipoteze i korisnih alata za analiziraje, ne samo uzroka, već i učinaka migracija, zauzima istaknuto mjesto u aktualnim akademskim i političkim aspektima istraživanja. [5]

Dakle, može se reći da neoklasična teorija migracija polazi od temeljnih postavki neoklasike koje se podudaraju sa pretpostavkama da pojedinici migriraju isključivo radi maksimizacije svojih koristi, odnosno dohotka.

Prema brojnim teoretičarima glavni i očiti nedostatak neoklasične teorije migracija je nemogućnost da objasni zašto tako malo ljudi migrira unatoč očitim poticajima da to učine. Druga bitna stvar u kojoj se očituje nedostatak ove teorije je neuspjeh da objasni zašto neke zemlje koje imaju jednake ili približno jednake ekonomske pokazatelje imaju potupuno različite stope migracija.

[5] Kurekova L. , (2011): Theoris of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East - West flows, University of London, London, str.7.

2.1.2. Nova ekonomika migracija

Nova ekonomija migracija je nastala kao odgovor na neoklasičnu teoriju. Za razliku od neoklasične teorije, glavna pretpostavka ove migracijske teorije je da razlike u dohodcima odnosno nadnicama nisu jedini i nužan uvjet migracija te da privredni razvoj i izjednačavanje razlika u dohodku ne mora nužno značiti i smanjivanje migracijskih pritisaka.

Poput neoklasičnih modela, za razumijevanje ove teorije koriste se push-pull čimbenici koji se odnose na koristi individualnog ili obiteljskog odlučivanja. Jedan primjer takve migracije bio bi kada obitelj odluči poslati jednog od svojih članova na posao u drugoj zemlji i oslanjati se na naplate kako bi se smanjili rizici za ostatak obitelji.

Prema Penavi (2011),“ nova ekonomika migracija govori kako se odluka o migriranju donosi se na grupnoj razini; migracija se smatra strategijom obitelji ili kućanstva kojom pojedini članovi ne samo da žele maksimizirati očekivani dohodak nego i minimizirati rizik diverzificirajući izvore prihoda“.[6]

Dakle, prema ovom modelu migracija:

- Obitelji, kućanstva i ostale kulturno određene jedinice proizvodnje i potrošnje su one koje se računaju u analizi migracijskih istraživanja (a ne pojedinaca)
- Razlika u plaćama nije nužan uvjet za donošenje odluke o migraciji u drugu zemlju
- Međunarodna migracija ne mora se nužno zaustaviti kada razlike u plaćama nestanu. Uvjerenje o ispravnosti migracija postojat će ako druga tržišta u zemlji podrijetla, kao što su: tržište osiguranja, tržište kapitala, tržište potrošačkih kredita itd. budu nesavršena, odnoso slabije razvijena
- Vlade su sposobne mijenjati veličinu migracijskih tokova regulacijom tržišta rada i, ukoliko ne postoje ili su nesavršena, sva gore spomenuta tržišta.

[6] Penava M., (2011): Utjecaj migracija na europsko tržište rada, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, str. 338.

2.1.3. Teorija dualnog tržišta rada

Teorija dualnog tržišta rada tvrdi da su vodeće ekonomije svijeta strukturirane tako da zahtijevaju određenu razinu useljavanja. Ova teorija sugerira da su razvijene ekonomije dualističke, što znači da imaju primarno tržište sigurnog, dobro plaćenog rada i sekundarno tržišta rada s niskim plaćama. [7]

Ova teorija tvrdi da se imigranti angažiraju da popune sve one poslove koji su neophodni i potrebni za cjelokupno gospodarstvo, ali koje domaće stanovništvo izbjegava zbog loših radnih uvjeta povezanih sa sekundarnim tržištem rada.

Prema zaključcima Michaela Piorea koji su predstavljeni u njegovom djelu „Birds of Passage: Migrant Labour and Industrial Societies“, glavni uzrok međunarodne migracije je strukturna potražnja u razvijenim gospodarstvima za visoko kvalificirane i niže kvalificirane radnike. Ipso-fakturna migracija nije uzrokovana push faktorima u zemljama slanja, već povlačenjem čimbenika u zemljama primateljima (Piore, 1979). [8]

Prema teoretičarima:

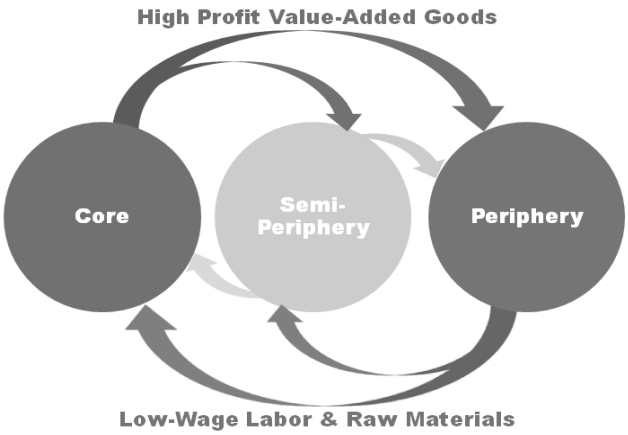
- Međunarodne migracije radne snage uglavnom su potražno orjentirane te zahtjevaju i započinju od zapošljavanja od strane poslodavaca u razvijenim društvima ili vladama koja djeluju u njihovo ime.
- Budući da je potražnja za radnicima iz drugih zemalja strukturno ugrađena u potrebe gospodarstva i izražena putem prakse zapošljavanja, a ne zbog ponude plaća, razlike u međunarodnoj plaći nisu nužan niti dovoljan uvjet za nastale i postojeće migracije radnika.
- Vlade su sposobne utjecati na međunarodnu migraciju, ali samo kroz velike promjene u gospodarskoj organizaciji.

[7] http://family.jrank.org/pages/1170/Migration-Theories-Migration.html (pristupljeno 3.7. 2017.)
[8] http://understandingmigration.blogspot.hr/2011/03/international-migration-theories.html (pristupljeno 3.7.2017.)

2.1.4. Teorija svjetskih sustava

Teorija svjetskih sustava tvrdi da su međunarodne migracije nusproizvod globalnog kapitalizma. Suvremeni obrasci međunarodne migracije imaju tendenciju kretanja s periferije (siromašnih zemalja) do srži (bogatih zemalja), jer su čimbenici povezani s industrijskim razvojem u Prvom svijetu generirali strukturne gospodarske probleme, a time i push faktore, u Trećem svijetu.[9]

Teorija svjetskih sustava smatra kako je međunarodna migracija proizvod uključivanja zemlje, sirovina i rada u nerazvijenim zemljama na tržišta svjetske ekonomije prilikom čega se narušava tradicionalni poredak i struktura gospodarstva nerazvijenih zemalja, što kao posljedicu ima povećanje sklonosti domaćeg stanovništva migriranju[10].

Slika 1. Prikaz kretanja dobara i jeftine radne snage i materijala

Izvor: https://www.studyblue.com/notes/note/n/ap-human-geo-flashcards/deck/12785361

Prema ovoj teoriji kapitalistička struktura gospodarstva potiče promjene koje stvaraju otvorene probleme i kretanje populacije u perifernim zemljama. Također, pretpostavke ove teorije je da su međunarodne migracije osobito vjerojatne između prošlih kolonijalnih sila i bivših kolonija, jer su rano uspostavljena kulturna, jezična, investicijska, transportna i komunikacijska veza.

[9] http://family.jrank.org/pages/1170/Migration-Theories-Migration.html (pristupljeno 3.7.2017.)
[10] Penava M., (2011): Utjecaj migracija na europsko tržište rada, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb, str. 338.

2.2. Demografski migracijski modeli

Migracije se, sadržajno i metodološki, smatraju najobuhvatnijom varijablom kretanja stanovništva. Stoga su, nažalost, rijetka metodološka rješenja iz tog područja kojima je cilj pridonijeti razumijevanju migracijskih kretanja. Najvažniji razlog nedovoljna istraživanja migracija leži u činjenici da se u mnogim statistikama ne raspolaže kvalitetnim empirijskim podacima o migracijama, što znatno otežava izračunavanje odgovarajućih pokazatelja.

Kako navode Šimičević i Gogala (2015), „opću sliku o migracijskim kretanjima moguće je dobiti uporabom apsolutnih i relativnih pokazatelja za dulje razdoblje. Budući da su apsolutni brojevi useljenih, iseljenih i mehaničkog prirasta u neposrednom odnosu s brojem stanovnika, u komparativnim se analizama za prikazivanje migracijskih promjena u određenom razdoblju, upotrebljavaju relativni pokazatelji, tj. koeficijenti ili stope.“[11]

Dakle, glavni problem u proučavanju migracijskih kretanja predstavlja nedostatak podataka i oskudnost analiza o migracijama stanovištva kao demografske pojave. Brojna teorijska promatranja i istraživanja migracijskih kretanja, s namjerom utvrđivanja faktora koji dovode do migracija, često su rezultirala izgradnjom modela kroz kvantifikaciju osnovnih čimbenika. U nastavku rada navesti će se i pobliže objasniti neki od tih modela.

„Posljednjih godina sve veću pozornost dobivaju upravo metode za mjerenje migracija i razumijevanje njihove doista važne uloge u prostornoj dinamici ukupnog stanovništva, pri čemu demografija razvija vlastitu metodologiju istraživanja, prognoziranja i projiciranja.“[12]

Demografski migracijski modeli najčešće se upotrebljavaju pri empirijskim analizama migracija te samo djelomično tumače procese i probleme procesa. Kod određivanja demografskih migracijski modela potrebno je istaknuti dva osnovna pristupa.
Prvi pristup je već spomenuta teorija privlačnih (pull) i potisnih (push) faktora čiji je osnovni cilj tumačenje migracija kao rezultata interakcije čimbenika mjesta porijekla i mjesta

[11] Šimičević V. i Gogala M. (2015): Demometrijski migracijski modeli; Institut za migracije i narodnosti, Zagreb, str. 365.
[12] Šimičević V. i Gogala M. (2015); op. cit., str. 366.

odredišta. Ovaj model predstavlja apstrakcija u okviru koje se klasificiraju specifični čimbenici koji djeluju kao uzroci migracijskih kretanja.

Drugi pristup je izrada matematičkih modela, koji su nastali temeljem opisa migracija,s tendencijom postavljanja univerzalnih zakonitosti. Zajednička je karakteristikatih demografskih modela to što tumače razlike između migracijskih kretanja, ali ne i uzroke tih razlika.[13]

Neki od matematičkih modela koji će se ukratko navesti u nastavku su: *gravitacijski model, model troškovi-dobici, model optimalnog lokaliteta, matrični model te modeli strahovanja i saznanja.*

2.2.1. Gravitacijski model

Gravitacijski model promatra obujam migracija koji ovisi direktno o broja stanovnika dva područja koja se proučavaju i obrnuto je razmjeran između njhove udaljenosti. Značajna slabost ovog modela je u njegovoj simetričnosti, odnosno zbog toga što se u obzir uzimaju migracije u oba pravca. Prema tome, za izračunavanje ovog modela može se primjeniti slijedeća formula:

$$M_{i,j} = K \frac{P_i \cdot P_j}{D_{i,j}} \quad (1)$$

Objašnjenje oznaka:

$M_{i,j}$ - ukupan broj migranata između mjesta "i" i "j"

P_i i P_j - broj stanovnika mjesta "i" i mjesta "j";

$D_{i,j}$ - udaljenost između mjesta "i" i mjesta "j";

K - konstanta.

[13] Šimičević V. i Gogala M. (2015): Demometrijski migracijski modeli, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb, str. 366.

2.2.2. Model optimalnog lokaliteta

Model polazi od pretpostavke da ljudi migriraju s ciljem da nađu bolje mjeesto prebivališta. Traženje boljeg lokaliteta može se zasnivati na profesionalnim sklonostima odnosno mogućnostima ili na pogodnostima novog prebivališta**.** Također treba napomenuti kako se ni ovaj model nije pokazao puno uspješnijim od gravitacijskog. Kod izračuna modela upotrebljava se ova formula:

$$M_{ij} = K \frac{U_i}{U_j} \cdot \frac{W_j}{W_i} \cdot \frac{L_j L}{D_{ij}} \qquad (2)$$

Objašnjenje oznaka:

M_{ij} = broj migranata od mjesta "i" do mjesta "j";

L_i i Lj = broj aktivnog stanovništva u mjestima "i" i "j"

U_i i Uj = stopa nezaposlenosti u mjestima "i" i "j";

W_i i Wj = plaće u mjestima "i" i "j"

D_{ij} = udaljenost između mjesta "i" i mjesta "j".

2.2.3. Model troškovi-dobici

U najjednostavnijim modelima troškova i dobitaka polazi se od pretpostavke da neka osoba migrira kad je aktualna vrijednost svih budućih dobitaka viša od troškova premještaja. Pretpostavka ovog modela je da dobici predstavljaju razliku između dohodaka u mjestu prebivališta i u mjestu odredišta. Glavni nedostatak ovog modela je teško predviđanje i mjerenje svih budućih dobitaka. Model se može izraziti pomoću formule:

$$\sum_{1}^{N} \frac{\left(Y_{d,j} - Y_{o,j}\right)}{\left(1+r\right)^{N}} - T > 0 \qquad (3)$$

Objašnjenje oznaka:

Y_{dj} = dobici koji će se realizirati u "j" – toj godini u odredištu;

Y_{oj} = dobici koji bi se realizirali u "j" – toj godini u mjestu odlaska;

T = troškovi preseljenja;

N = ukupan broj godina, unutar kojih se računa sa budućim dobicima; r = kamatna stopa koja se upotrebljava za evaluaciju budućih dobitaka

2.2.4. Matrični model i model strahovanja i saznanja

Kao elementi matrice javljaju se stope prostorne pokretljivosti između dva mjesta. Ako su spomenute stope stabilne u vremenu, matrica se može primijeniti na distribuciju ukupnog stanovništva između promatranih mjesta, kao i pri izradi projekcija stanovništva. No te hipoteze o stabilnim stopama migracija, kao i činjenica da se iste stope pridaju svim migrantima, često nisu realne što se pokušalo nadomjestiti uporabom različitih diferencijalnih migracijskih stopa (prema dobi, prema duljini boravka na jednome mjestu, obrazovanju, zanimanju).[14] Glavni nedostatak modela je taj što model ostaje deskriptivan i još ne objašnjava, zašto su osobe sa izvjesnim karakteristikama pokretljivije, a osobe sa drugim osobinama to nisu.

Kod modela strahovanja i saznanja problem migracija se promatra kao reakcija na ekonomski ili socijalni pritisak. Pretpostavka modela je, kad se pojedinac odlučuje, on raspolaže samo nekim informacijama te se na osnovu njih ukoliko su ove zadovoljavajuće, odlučuje za konkretnu odluku. Navode se i etape u procesu donošenja odluke. U pitanju su najčešće tri etape: u prvoj se donosi odluka da se napusti aktualno mjesto boravka; druga etapa se veže za traženje novog odredišta i treća podrazumijeva izbor između različitih mogućnosti koje stoje na raspolaganju.

Dakle, zaključak koji se nameće prilikom izrade demografskih migracijskih modela je da je riječ o deskriptivnom pristupu. Naime, u proučavanju migracija, pored problema mjerenja i metoda analize seljenja, najveća pozornost posvećuje se sagledavanju obujma i smjerova migracija te proučavanju razvrstavanja migracija.
Može se reći da se glavni nedostatak ovih migracijskih modela očituje u nemogućnosti da se i pomoću njih protumači zašto postoje razlike među područjima i među skupinama stanovništva.

[14] Šimičević V. i Gogala M. (2015): Demometrijski migracijski modeli, Institut za migracije i narodnosti, Zagreb, str. 367.

3. MIGRANTSKA KRIZA U EU

Europa je već odavno predstavlja „popularno“ odredište globalnih migracijskih tokova, a područje mediterana tradicionalno je predstavljalo glavni put migranata iz Afrike ili Bliskog istoka. Tijekom 20. stoljeća, područje Europe zahvatili su neki od najvećih izbjegličkih valova i najstrašnijih prisilnih migracija u ljudskoj povijesti, osobito za vrijeme i nakon Prvog, a nedugo zatim i Drugog svjetskog rata. Nažalost, i danas se, iako možda ne u tolikoj mjeri povijest ponavlja i svjedoci smo velike migrantske krize koja je započela 2015. godine.

Više od milijun ljudi je odlučilo, odnosno bilo prisiljeno doći u Europu u potrazi sa sigurnošću i boljim život. Mnogi su koristili izraze kao što su „invazija“, „poplava“ ili „rojevi ljudi“ kako bi dočarali razmjer migracija i ukazali na ozbiljan problem i jednu od najvećih kriza s kojima se EU suočila od svog osnutka. Suočeni s migracijama, mnogi europljani s pravom brinu o integraciji tih novih populacija, a sve ozbiljnije terorističke prijetnje dodatno povećavaju strah i zabrinutost.

Također, prije samog analiziranja krize, njenih uzroka i posljedica, potrebno je razdovojiti pojmove migrant od tražitelja azila ili izbjeglice te njihova prava i zaštitu prema međunarodnim zakonima. Tražitelj azila može se definirati kao osoba koja bježi od progona ili sukoba, te stoga traži međunarodnu zaštitu sukladno Konvenciji o izbjeglicama iz 1951. godine. Izbjeglica je pak tražitelj azila čiji je zahtjev odobren. Međutim, UN smatra da migranti koji bježe od rata ili progona postaju izbjeglice, čak i prije nego što se službeno prime u azil. Suprotno tome, ekonomski ili gospodarski migrant je osoba čija primarna motivacija za napuštanje svoje matične zemlje leži u ostvarivanju većih ekonomskih koristi. Izraz "migrant" smatra se krovnim pojmom za sve tri skupine. Ovo se može reći i na način kako su sve izbjeglice migranti, ali i kako svi migranti nisu izbjeglice.

Međunarodno pravo jamči svakoj osobi koja bježi od progona pravo tražiti azil u sigurnoj zemlji, a vlasti koje pregledavaju zahtjeve za azil određuju da li se radi o izbjeglicama ili imigrantima. Zakoni o azilu se razlikuju u svakoj europskoj državi, jer EU smatra da je zakon o imigraciji pitanje nacionalne suverenosti. Dakle, osobe za koje se utvrdi kako nisu kvalificirane za dobivanje azila moraju biti deportirane u zemlju porijekla. Neizvjesnost procesa objašnjava zašto mnogi ljudi čak i ne podnose zahtjeve za azilom te i dalje žive u sjeni kao nedokumentirani migranti. U većini slučajeva i oni koji uspiju ostati u Europi

obično se bave nisko kvalificiranim poslovima koje lokalno stanovništvo ne želi te se na taj način nastoje ispuniti i takve potrebe za radnom snagom.

Europa je trenutačno pogođena fenomenom mješovitih migracija, u kojem ekonomski migranti i tražitelji azila putuju zajedno, a nakon učestalih terorističkih napada i prijetnji, sve veća pozornost je usmjerna i na migracije militantih pripadnika takozvane Islamske države koji su također infiltrirani u ostale migrante. Većina europskih zemalja je tako bila primorana provoditi stroge kontrole na granicama što je dodatno usporilo i otežalo ionako tešku situaciju i doprinjelo rastu napetosti i nesuglasnosti između određenih država članica.

U članku Jutarnjeg lista, od 9. ožujka 2016., autor Ivan Zrinjski navodi kako je „enormni priljev ljudi izazvao je dosad najveću krizu u EU, praktički srušio Dublinsku uredbu o pravilima traženja i dodjele azila te podijelio države članice i njihove lidere u velikoj raspravi o tome kako se nositi s prihvatom i izbjeglica/migranata i da li ih uopće propuštati na teritorij Unije. Većina izbjeglica i migranata koji su prošle godine ušli u EU stigli su iz Sirije, njih preko 350 tisuća. Duplo manje došlo njih došlo je iz Afganistana (oko 180 000), iz Iraka je stiglo oko 125 000, dok su na četvrtom i petom mjestu europske države koje nisu članice EU - Kosovo i Albanija, iz kojih je oko 130 000 ljudi u 2015. zatražilo azil u nekoj od država Unije. Preko milijun tražitelja azila na europski je kontinent stiglo iz Turske, prelaskom preko mora u Grčku, pri čemu je više od 800 osoba izgubilo život.“[15]

Konačno odredište velike većine izbjeglica i migranata su najrazvijenije države EU, poput Njemačke, Švedske, Austrije itd. To se poglavito odnosi na Njemačku, koja je primila preko milijun izbjeglica/migranata i u kojoj kancelarka Angela Merkel zagovara i provodi politiku otvorenih granica i prihvata izbjeglica. Merkel je više puta istaknula da Europa zatvorenih granica koja odvraća prave izbjeglice i tražitelje azila nije njezina Europa.

Hrvatska je pak, za vrijeme najvećeg migrantskog vala, preuzela funkciju tranzitnog koridora te po potrebi blokirala svoj međudržavni promet i većinom slala migrante u susjedne države (Mađarsku i Sloveniju) sa ili bez dogovora što je izazvalo brojne kritike svih pogođenih susjednih država.

[15] http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi/29593/ (pristupljeno 20.7.2017.)

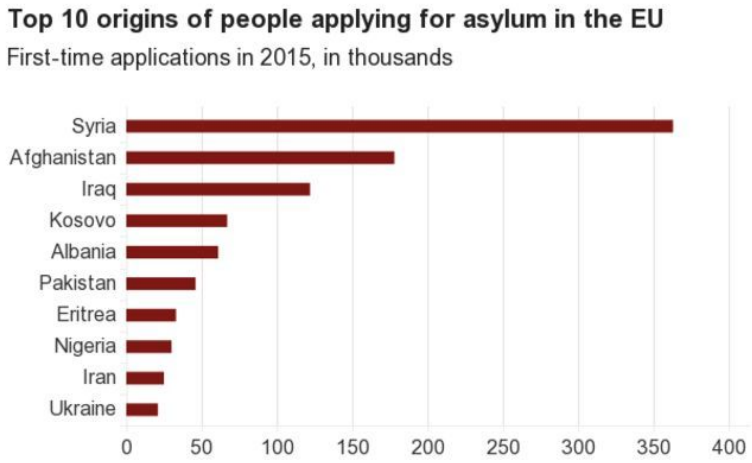
3.1. Uzroci i početak krize

Ratni sukobi u Siriji i okolnim područjima koji traju već punih 5 godina i čiji se kraj ne nazire, glavni su uzrok velikog izbjegličkog vala koji je svoj vrhunac u Europi doživio 2015. godine. Različite vjerske i etničke skupine već se dugi niz godina sukobljavaju u promjenjivim okolnostima, a dodatni kaos je nastao jačanjem džihadskih militanta takozvane Islamske države (ISIL) i njihovih akcija s ciljem izgradnje totalitarnog islamističkog kalifata. Vrlo brzo ISIL je postao jedna od najnasilnijih i najuspješnijih ektremističkih organizacija te ozbiljna prijetnja cijelom svijetu. Posljedica ovih sukoba je da je trećina stanovništva raseljena unutar Sirije, dok je više od četiri milijuna stanovnika pobjeglo iz zemlje.

Prvih nekoliko godina, sirijske izbjeglice uglavnom su migrirale u susjedne Jordan, Libanon i Tursku, nadajući se da će se s krajem građanskog rata u Siriji vratiti kući. Mnogi su živjeli u izbjegličkim kampovima koje su financirali Ujedinjeni narodi. UNHCR je prijavio više od 4,1 milijuna sirijskih izbjeglica; više od 1 milijun njih u Libanonu, (zemlji s 4,5 milijuna stanovnika), a više od 2 milijuna u Turskoj. No, kako se Sirijski sukob intenzivirao 2014. i 2015., a izbjeglice uglavnom nisu bile u mogućnosti pronaći zakonito zapošljavanje i osigurati trajno prebivalište u Libanonu, Jordanu ili Turskoj, sve više njih odlučuje se za migriranje prema Europi. Veliku ulogu u takvoj odluci imale su i zaljevske arapske države koje su odlučile ne prihvatiti izbjeglice te je Europa za njih predstavljala jedino moguće odredište.

Tadić i suradnici, u svom članku navode kako je „migrantski val posljedica višegodišnjih tranzicijskih procesa na Bliskom istoku i Sjevernoj Africi u sklopu tzv. Arapskog proljeća. Ovi su procesi u Siriji i Libiji rezultirali građanskim ratom, ali i uzrokovali nestabilnost i humanitarnu krizu u njima susjednim zemljama, posebno u Turskoj i Libanonu, gdje su najveći izbjeglički centri. Prateći stanje u Siriji i Libiji, mogao se naslutiti ovaj izbjeglički val te se za njega pripremiti uz odgovarajuće analize i procjene. To nažalost nije učinjeno ni u Hrvatskoj ni u drugim zemljama na tzv. Balkanskoj ruti – od Grčke do Njemačke, jer se nije vodilo računa o karakteru ovih tranzicijskih procesa. Riječ je o dugotrajnim i sveobuhvatnim procesima u arapskom svijetu, koji bitno mijenjaju političko i gospodarsko stanje na

Mediteranu. Drugim riječima Hrvatska i ostatak EU trebaju se pripremiti za višegodišnje, možda i desetljetno bavljenje s izbjegličkim valom njegovim uzrocima i posljedicama“.[16]

Grafikon 1: Porijeklo tražitelja azila u EU 2015. godine

Izvor: http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911

Iz ovog prikaza vidljivo je da je sukob u Siriji daleko najveći pokretač migracija, međutim trajno nasilje, siromaštvo i općenito loša gospodarska situacija u ostalima zemljama kao što su Afganistan, Irak, Eritreja, ali i siromaštvo u Kosovu i Albaniji također su odigrali veliku ulogu i stvaranju migrantskog vala za kojeg Ujedinjeni narodi i Svjetski program za hranu nisu bili pripremljeni, barem ne na ovoj razini.

Prema analizi UNHCR-a, objavljenoj u rujnu 2015. godine, nekoliko je osnovnih razloga za izbjeglički val prema EU:

- gubitak nade da će se situacija u njihovoj zemlji promijeniti ili da je bilo kakvo rješenje na vidiku
- povećanje siromaštva uzrokovano sukobima
- ograničena mogućnost zaposlenja, nedostatak pravih radnih mjesta
- nedovoljna pomoć i zdravstvena zaštita
- oskudne mogućnosti za obrazovanje
- nesigurnost u okolnim zemljama, strah od širenja sukoba

[16] Tadić, Dragović, Tadić. (2016): Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU Polic. Sigur., Zagreb, broj 1, str. 14-41.

Naime, prema Dublinskoj regulaciji, u Europskoj uniji izbjeglice moraju ostati u zemlji u koju su prvu stigli što je na pogranične zemlje koje su već bile u problemima, stavilo dodatan pritisak.

Između 2007. i 2014. Europska unija uložila je oko 2 milijarde eura u obranu, visokotehnološku zaštitu i granične patrole, ali ne toliko mnogo u pripreme za priljev izbjeglica te je time bila loše pripremljena za velik broj tražitelja azila.

3.2. Sigurnosni rizici i tijek krize

Početkom rujna 2015. godine kriza je dosegla svoj vrhunac nakon što je Mađarski premijer Vikor Orban odlučio zatvoriti granične prijelaze prema Srbiji, te je počeo sa postavljanjem ograde duž cijele granice kako bi spriječio ulazak izbjeglica u zemlju. Takav potez izazvao je brojne osude Europske unije i većine javnosti, ali politika zatvaranja granica nastavila se i nakon toga. Hrvatska se za vrijeme krize našla na tzv. Balkanskoj ruti preko koje u EU pristiglo više od 800 000 migranata. Na samom početku krize migranti su zaobilazili područje Hrvatske, a ruta kojom su migranti pristizali ustalila se preko Grčke, Makedonije, Srbije i Mađarske. No, nakon zatvaranja Mađarskih granica i Hrvatska se našla u velikim problemima s priljevom izbjeglica čiji je broj rastao iz dana u dan.

Nakon zatvaranja granice sa Srbijom, glavni put izbjeglica prema zapadnim zemljama bio je preko Hrvatske koja postaje svojevrsni prihvatni centar za zbrinjavanje izbjeglica. Nedugo zatim, Mađarska zatvara i granicu sa Hrvatskom te time migrantima dodatno smanjuje mogućnost slobodnog kretanja prema zapadu i Slovenija postaje daljnje žarište krize. Granični prijelazi između Slovenije i Hrvatske iz dana u dan bili su pretrpani izbjeglicama, a Slovenci su ih na mahove znali i zatvarati sve dok nisu evidentirali sve ljude koji su već ušli u državu, a situaciju je dodatno otežalo i pogoršanje vremena. No, nakon nekog vremena i određenih trzavica između slovenske i hrvatske vlade stanje se koliko-toliko smirilo, a prijelaz migranata između dvije države ušao je u svojevrsnu kolotečinu. Usprkos tome, Slovenija je sredinom studenog postavila takozvanu "žilet-žicu" na granici s Hrvatskom koja je ima

minimalan efekt prema sprječavanju ilegalnih prijelaza granice, ali je zato razljutila građane s obje strane granice te bila povodom nemalog broja prosvjednih nota.[17]

Početni otvoreni stav prema izbjeglicama u Europi se počeo mijenjati. Sve veće nezadovoljstvo u nekim zemljama je preraslo i u prosvjede, a dodatni strah i nepovjerenje prema izbjeglicama uzrokovani su manjim incidentima u kojima su migranti sudjelovali.

Politika otvorenih vrata koju je u u prvom planu zagovarala Njemačka, sve više je nailazila otvoreno kritiziranje, prvenstveno susjednih zemalja.

„Krajem siječnja 2016. Austrija je uvela dodatne restrikcije u prijemu izbjeglica i migranata iz Slovenije, čime je izazvala domino efekt na "balkanskoj ruti". Kriterije su postrožile Slovenija, Hrvatska, Srbija i naposljetku Makedonija, uz namjeru da se ekonomske migrante, dakle ljude koji nisu izbjegli s ratom pogođenih područja već su krenuli u EU u potrazi za poslom, više ne pušta preko granica. Krajem veljače veljače Austrija je uvela i kvote - dnevno su počeli propuštati do 3200 migranata u tranzitu i primati samo 80 zahtjeva za azilom, čiji su broj na godišnjoj razini ograničili na 37 500 (prošle godine 90 000 osoba zatražilo je azil u Austriji). To je opet izazvalo prilagodbu svih država na ruti, a Makedonci su ubrzo prestali propuštati Afganistance, ali i ekonomske migrante koji su tako zapeli u Grčkoj (njih preko 36 000).“[18]

[17] http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi/29593/ (pristupljeno 20.7.2017.)

[18] http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi/29593/ (pristupljeno 20.7.2017.)

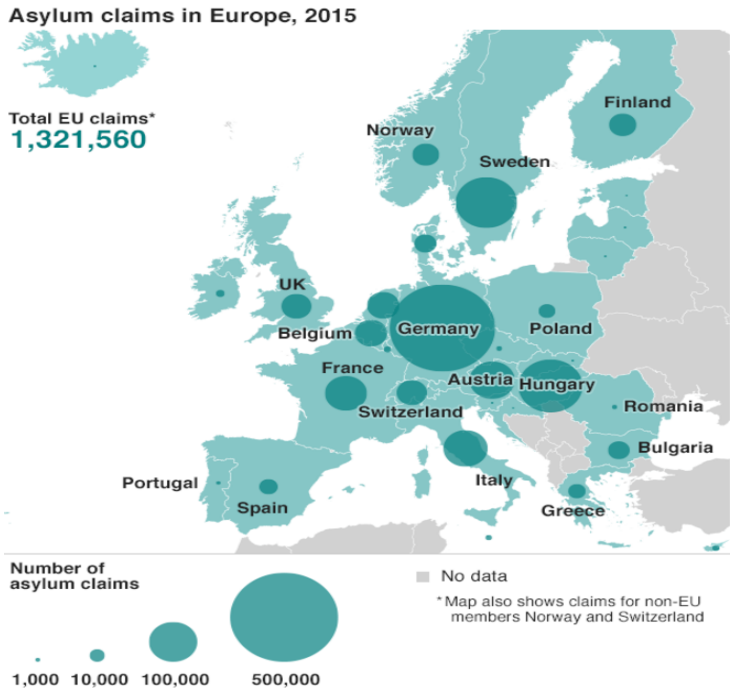
Slika 2. Prikaz balkanske rute

Izvor: http://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-six-charts-that-show-where-refugees-are-coming-from-where-they-are-going-and-how-they-10482415.html

Na ovom prikazu tzv. „balkanske rute“ jasno je vidljivo zašto je upravo ovo područje najviše pogođeno masovnim priljevom migranata. Migranti, prvenstveno iz Sirije i Afganistana, preko Turske, a zatim Grčke, nastoje čim prije doći do Njemačke i ostalih sjevernih zemalja, upravo ova ruta predstavlja najbrži put do njihovog krajnjeg odredišta.

„U 2015. godini, u Europu je prema podacima Eurostata ušlo 1 321 560 migranata, većina njih izbjeglica iz ratom pogođenih Sirije, Afganistana i Iraka. Štoviše, prema procjenama podacima Frontexa, agencije Europske unije koja se brine o osiguranju njenih vanjskih granica, na europski je kontinent prošle godine stiglo preko 1 800 000 izbjeglica i migranata. U prvih dva mjeseca 2016. godine u Europu je pak ušlo 135 000 izbjeglica i migranata - ne iz razloga jer su najednom odlučili ostali u svojim državama, već zbog nedavno postroženih kriterija prihvata te djelomično zbog lošijih vremenskih uvjeta za put.“[19]

[19] http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi/29593/ (pristupljeno 20.7.2017.)

Slika 3. Prikaz zemalja sa najvećim brojem zahtjeva za azil u 2015. godini

Izvor: http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911

Iz ovog prikaza jasno je vidljivo koje su zemlje dobile najviše zahtjeva za azilom u 2015. godini. Iako ne svi, mnogi migranti su se odlučili na traženje azila, u upravo je Njemačka primila najveći broj novih zahtjeva za azil u 2015. godini, njih više od 476.000. Ali ipak je daleko veći broj ljudi stigao u zemlju što su priopćili i njemački dužnosnici te je više od milijun njih ubrojeno u njemački "EASY" sustav za prebrojavanje i distribuciju ljudi prije nego što su podnijeli zahtjevi za azil. Nakon Njemačke, Mađarska zauzima drugo mjesto za podnošenje zahtjeva za azil, budući da je više migranata putovalo preko kopna Grčke i Zapadnog Balkana. Do kraja prosinca imala je 177.130 zahtjeva.

Nekontrolirani priljev migranata, povećanje broja ilegalnih migranata, sve veći broj smrtnih slučajeva uzrokvanih ilegalnim pokušajima prelaska granica kao i sve veći broj terorističkih napada i prijetnji predstavljaju ozbiljan sigurnosni problem svim zemljama Europske zajednice.

U posljednjih nekoliko godina stotine tisuća ljudi je uspjelo ući na teritorij Europske unije i, u pravilu, zatražiti azil. Međutim Dublinski sustav azila, uspostavljen u okviru Schengenskih sporazuma, nije stvoren za ovakve masivne priljeve izbjeglica dok klasični

sustav za prihvat izbjeglica u ovakvom opsegu nije bio kvalitetno riješen. Prelazak vanjske granice Europske unije je moguć samo na graničnim prijelazima i sve osobe koje i uđu nezakonito na teritorij moraju se registrirati, točnije podnijeti zahtjev za azil, što u ovom migracijskom valu nije poštovano na cijeloj ruti od Grčke do Njemačke. Statistički pokazatelji o broju nezakonitih migranata na teritoriju Europske unije prema dostupnim podacima pokazuju značajno povećanje. To će biti još izraženije kada se pribroji 2015. godina za koju postoje podaci od oko milijun nezakonitih migranata (možemo ih nazvati izbjeglicama, azilantima i sl., ali velika većina je ušla ilegalno uvođenjem tzv. koridora).

Iako je Europska unija jako gospodarsko tržište, postavljanje pitanja o realnim kapacitetima prihvata i uključivanja u društveno-gospodarski život se ne pojavljuje i ne postavlja dovoljno.[20]

Tablica 1: Broj nezakonitih migracija od 2008 do 2014.

Indikatori	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.
Nezakoniti prelasci vanjske granice EU izvan graničnih prijelaza	159 811	104 599	104 980	140 980	72 437	107 365	285 532
Nezakonit boravak na teritoriju EU	441.237	412 125	353 077	350 944	344 928	345 098	441 780
Otkriveni pomagači	9.884	9 171	8 629	6 957	7 662	7 252	10 234
Izdane odluke o povratku				231 385	269 949	224 305	252 003
Učinkovit povratak				149 045	158 955	160 418	161 309

Izvor: Frontex (http://frontex.europa.eu/assets/Publications/Risk_Analysis/Annual_Risk_Analysis_2015.pdf)

[20] Tadić, Dragović, Tadić. (2016): Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU Polic. Sigur., Zagreb, broj 1, str. 30.

Statistički pokazatelji jasno pokazuju znatno povećanje broja nezakontih migracija i boravaka u Europskoj uniji, a njihov broj se do današnjeg dana zasigurno i udvostručio. Nepostajanje jasnih planova i strategija za prihvat i zbrinjavanje izbjeglica može samo dodatno pogoršati situaciju te dovesti do sve većeg otpora prema migrantima.

Policijsko-obavještajni sustav Europske unije, uključujući i njezin pravni okvir, treba se redefinirati kako bi se učinkovito suprotstavio novim oblicima sigurnosnih prijetnji uz poštovanje međunarodnih standarda. Ponašanje u kojem zemlje članice gledaju samo vlastitu sigurnost je put u propast. Zajednički pristup ovim pitanjima bez skrivenih nacionalnih interesa je preduvjet za uspjeh. Upravo je razjedinjenost europskih zemalja i nedostatak jasnih poruka i uzrokovalo ovu migracijsku krizu kojoj se ne vidi završetak.[21]

3.3. Daljnji tijek i posljedice krize

Kako navodi Baričević (2016), „usmjerene na kontrolu (i sprječavanje) izbjegličkih kretanja prema Uniji i zanemarujući segment zaštite izbjeglica, europske mjere iz područja migracija i azila nisu uspjele izmijeniti dinamiku kretanja izbjeglica prema malom broju država. Promjena instrumenata migracijske kontrole nije dovela do smanjenja migracijskih kretanja prema Europi, nego je pojačala tendencije iregularnih oblika migracija i ojačala organizacije krijumčara.“[22]

Iako se možda prosječnom gledatelju dnevnih vijesti i čitatelju tiskovina u 2017. godini može činiti kako je migrantska kriza iza nas i stvar prošlosti, to zasigurno nije točno. Dolazak ljeta i toplijih dana malo je olakšao put migrantima preko meditarana, a povećan broj dolazaka migranta samo potvrđuje činjenicu da je migrantska kriza jako daleko od završetka ili barem smirivanja. Naime, samo u prvoj polovici ove godine više od 84 000 migranta stiglo je u Italiju, što je gotovo 20 posto više u odnosu na isto razdoblje prošle godine te se može očekivati da će priljev migranata na talijansku obalu u budućnosti sve više rasti. Dok

[21] Tadić, Dragović, Tadić. (2016): Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU Polic. Sigur., Zagreb, broj 1, str. 30.

[22] Baričević V. (2015): Izbjeglička i migracijska pitanja kao izvor trajne krize Europske unije: neuspjeh europskih politika azila i migracija; Fakultet političkih znanosti Sveučičišta u Zagrebu, Zagreb, str. 6.

Europska unija neuspješno traži dugoročno rješenje migrantske krize, deseci tisuća migranata i dalje pristižu u Europu, a prvenstveno u Italiju gdje postavljaju improvizirane kampove u gradovima širom zemlje.

Od 2015. godine u Europu je preko mora stiglo oko 1,5 milijuna ljudi. U nastojanju da se zaustavi taj nekontrolirani tok ljudi mnoge europske zemlje promijenile su svoju politike i postrožile kontrole na granicama. 2016. godine Europska unija potpisala je kontroverzni tzv. „one in, one out" sporazum s Turskom kako bi zaustavio ogromni priljev migranat koji bježe s Bliskog istoka. Taj sporazum donekle je usporio nekontrolirano kretanje migranata i smanjio njhov priljev iz Tuske u Grčku, ali je broj migranata koji preko tzv. Mediteranske rute stižu iz Libije na obale Italije počeo nekontrolirano rasti. Mnogi migranti koji dolaze u Italiju žele nastaviti put prema sjevernoj Europi, a manjak novčanih i ostalih resursa kao i nepostojanje kvalitetne kordinacije između Italije i EU dodatno usporava i otežava prihvat migranata i njihovo daljnje raspoređivanje. Suočena sa teško situacijom Italija je zaprijetila zatvaranjem svojih luka humanitarnim brodovima koji spašavaju migrante na Sredozemlju ukoliko ostale zemlje EU ne pristanu primiti određeni broj migranata na svoje obale.

Čelnici EU-a složili su se da su potrebni odvažni koraci kako bi se zatvorile sve rute za krijumčarenje ljudi, kako bi se prekinuo model ileganog krijumčarenja migranata kao i zaštitile vanjske granice EU-a te u konačnici okončala migrantska kriza u Europi.

Između Europe i Turske donešeno je šest načela za daljni razvoj njihove suradnje u rješavanju migrantske krize:[23]

1. *Pravne zaštitne mjere za vraćanje svih novih nezakonitih migranata koji iz Turske prelaze na grčke otoke*

Ovo načelo podrazumijeva da se svaki zahtjev za azil obrađuje pojedinačno te da se poštuju jasni zakonski i postupovni parametri u skladu s Direktivom EU-a o postupcima azila.
Također, svi novi nezakoniti migranti i tražitelji azila koji ulaze u Grčku i kojima nije potrebna međunarodna zaštita bit će vraćeni u Tursku u skladu s bilateralnim sporazumom o ponovnom prihvatu između Grčke i Turske. Prema zakonodavstvu EU-a (članci 35.

[23] Europska komisija (2016): Šest načela za daljni razvoj suradnje EU i Turske u rješavanju migrantske krize, Bruxelles, str. 1.

i 38. Direktive o postupcima azila) zahtjev za azil može se zaključiti i ocijeniti nedopuštenim ako osoba već ima status izbjeglice ili već uživa dostatnu zaštitu u *prvoj državi azila* ili je osoba stigla u EU iz *sigurne treće zemlje* koja može jamčiti učinkovit pristup zaštiti. Postoji niz zaštitnih mjera kojima se štite prava tražitelja azila, uključujući pojedinačno razmatranje svakog slučaja, osobne razgovore i pravo na žalbu protiv odluka o nedopuštenosti.
Kako bi se sve ove odredbe primijenile, potrebne su izmjene u nacionalnom zakonodavstvu Grčke i Turske. U Grčkoj je potrebno osigurati da se Turska definira kao sigurna treća zemlja, a u Turskoj je potrebno osigurati pristup učinkovitim postupcima azila svim osobama kojima je potrebna međunarodna zaštita. Morat će se uspostaviti ubrzana operativna rješenja između Grčke i Turske, uključujući povećanje kapaciteta za prihvat na grčkim otocima te prilagodba žarišnih točaka (*hotspots*) za uspostavu ureda za ponovni prihvat i ureda za azil.

2. Program za preseljenje 1:1

Osnova ovog programa je da će za svakog državljana Sirije koji će biti vraćen s grčkih otoka jedan biti preseljen u EU izravno iz Turske. Ovaj će program funkcionirati ako države članice omoguće dovoljan broj mjesta za preseljenje. Postojeće obveze koje se koriste u tu svrhu uključivat će 18 000 preostalih mjesta od 22 504 mjesta predviđenih u programu preseljenja EU-a dogovorenog u srpnju 2015. i, ako bude potrebno, razmotrit će se korištenje neraspodijeljenih 54 000 mjesta u okviru postojećih odluka o premještanju. Nakon što program 1:1 ispuni svoju svrhu zaustavljanja migracijskih tokova, prihvati u okviru dobrovoljnog humanitarnog programa prihvata postat će aktivni, a države članice programu će doprinositi na dobrovoljnoj osnovi.[24]

3. Ubrzavanje plana liberalizacije viznog režima

Kako bi se do kraja lipnja postigao cilj ukidanja viza, Turska će morati pravodobno donijeti mjere koje se od nje očekuju. Komisija je predstavila zakonodavni prijedlog o ukidanju viza

[24,25,26] Europska komisija (2016): Šest načela za daljni razvoj suradnje EU i Turske u rješavanju migrantske krize, Bruxelles, str. 2.

za turske državljane, pod pretpostavkom da Turska poduzme potrebne mjere za ispunjavanje preostalih zahtjeva.[25]

4. Ubrzavanje isplate sredstava u okviru Instrumenata za izbjeglice u Turskoj

Financiraju se prvi projekti u okviru Instrumenta za izbjeglice u Turskoj, 55 milijuna EUR za rješavanje hitnih potreba sirijske školske djece u Turskoj za pristup formalnom obrazovanju i 40 milijuna EUR humanitarne pomoći putem Svjetskog programa za hranu. Za sljedeći korak za financiranje daljnjih projekata potrebna je proaktivna suradnja turskih vlasti kako bi do sredine travnja završila analizu potreba.[26]

5. Ubrzanje pristupnih pregovora

Komisija i države članice rade na ubrzavanju pristupnih pregovora s Turskom. U tijeku su pripreme za napredak prema otvaranju pet poglavlja. Komisija nastoji završiti sve pripremne dokument s ciljem njihova podnošenja Vijeću, ne dovodeći u pitanje stajališta država članica i pregovarački okvir.[27]

6. Poboljšanje humanitarnih uvjeta u Siriji

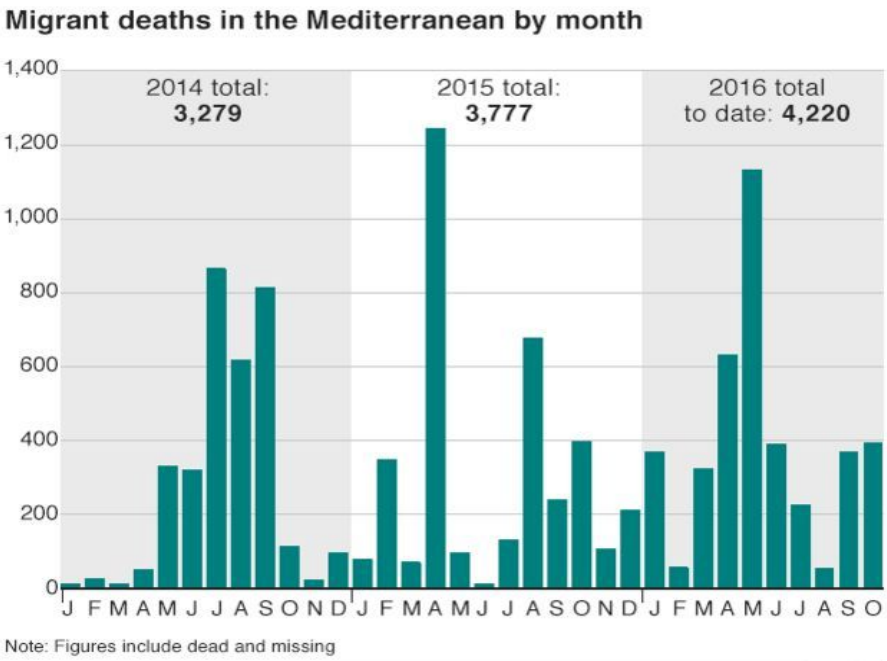
EU je spreman surađivati s Turskom na poboljšanju humanitarnih uvjeta u Siriji, čime bi se izbjeglicama omogućilo da žive u područjima koja će biti sigurnija. Kako bi suradnja bila uspješna, važno je da sve stranke brzo i u potpunosti ispune obveze koje je 11. i 12. veljače u Münchenu preuzela Međunarodna skupina za potporu Siriji.[28]

U akcijskom planu navodi se niz zajedničkih mjera koje Europska unija i Republika Turska moraju hitno provesti radi koordiniranog suočavanja sa zajedničkim izazovima te dopunjavanja turskih napora u upravljanju velikih migracijskih tokova osoba u Turskoj kojima je potrebna zaštita. Osim toga, Europska unija, institucije i države članice, obvezala se

[27,28,29] Europska komisija (2016): Šest načela za daljni razvoj suradnje EU i Turske u rješavanju migrantske krize, Bruxelles, str. 2.

i na jačanje političke suradnje s Turskom, pružanje znatne financijske potpore Turskoj, ubrzanje ostvarenja plana liberalizacije viznog režima i revitalizaciju turskog pristupnog procesa. Nakon susreta s turskim premijerom Davutoğluom, šefovi država ili vlada EU-a 7. su ožujka 2016. pozdravili dodatne prijedloge Turske u pogledu rješavanja migracijskog pitanja.[29]

Same posljedice migrantske krize se još u tolikoj mjeri ne mogu kvantificirati upravo zbog dinamike kretanja migranata i svakodnevnog pristizanja velikog broja ljudi. Nažalost, gotovo svakodnevno, svjedoci smo vijesti u o brojnim tragičnim sudbinama migranta koji su smrtno stradali u pokušaju da se domognu europskog tla. Kako velik broj migranata putuje uglavnom ilegalnim, prenapučenim i nesigurnim brodovima i čamcima, velik broj smrtnih slučajeva se odnosi upravo na utapanja u moru.

Grafikon 2: Smrtni slučajevi na Mediteranu po mjesecima

Izvor: http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911

Iz grafikona je vidljivo kako je broj smrtnih slučajeva na Mediteranu rastao iz godine u godinu. Tako je 2014. bilo registrirano 3 279 smrtnih slučajeva, a 2015. pak 3 777 smrtnih slučajeva. U 2016. godini taj broj je dodatno porastao na 4 220 ljudi. Također je vidljivo kako

je broj smrti na Mediteranu rastao sa dolaskom toplijih vremena, pogotovo od travnja do srpnja.

Nažalost, smrtni slučajevi migranata ne događaju se samo na moru. Svakodnevna stradavanja migranata nisu uvijek medijski popraćena, a zasigurno najveću osudu i nevjericu javnosti izazvala je smrt 71 migranta koji su pronađeni u kamionu hladnjači na autoputu u Austriji.

Posljedice migrantske krize vidljive su svakodnevno i svjedoci smo sve većih i glasnijih prosvjeda i neslaganja s migrantskim politikama određenih zemalja. Europa je, a prvenstveno Njemačka, već dugi niz godina spremno prihvaćala migrante, uglavnom kako bi popunila svoje zahtjeve za radnom snagom. No, brojni teroristički napadi i prijetnje s jedne strane i ultra desničarski orijentirane stranke s druge, sve više stvaraju pritisak na otvorenu politiku prema migrantima.

U nastavku ovog rada naglasak će biti stavljen na utjecaj migrantske krize na tržište rada u EU. Promatranjem statističkih pokazatelja za određena razdoblja, kao i ostalih dostupnih podataka analizirat će se u kojoj mjeri migrantska kriza ima utjecaj na tržište rada, s naglaskom na tržište rada u Njemačkoj.

4. ANALIZA UTJECAJA MIGRANTSKE KRIZE NA TRŽIŠTE RADA U ZEMLJAMA EU

Brojne studije, znanstvenici i razni ekonomisti godinama su pokušali odrediti utjecaj i snagu koju migracije imaju na tržište rada. No, zbog složenosti samog procesa migracija još uvijek nisu u stanju točno odrediti kakav utjecaj imaju na domaće radnike i domaće tržište rada. Uz složenost migracija, kao najčešći uzrok poteškoća pri određivanju točnih pokazatelja gotovo u svim zemljama Europske unije navodi se i manjkavost statističke osnove koja registrira migracijske procese. Čest slučaj je da su podaci koji se koriste teško dostupni, a zatim u velikom broju slučajeva i neusporedivi, što dodatno otežava identifikaciju utjecaja migracija na tržište rada. Takvi problemi su prvenstveno posljedica načina bilježenja demografske statistike, gdje se kao kriterij uzima nacionalnost, a ne mjesto ili zemlja rođenja. Iz tog razloga nije moguće razlikovati osobe koje su rođene u inozemstvu (imigrante) i one koje su rođene u zemlji imigracije, ali nisu preuzele nacionalnost zemlje u kojoj su rođene. Općenito, može se reći kako su migracije statistički najlošije praćena demografska pojava.

Pogođena migrantskom krizom, Europa je od 2015. godine suočena sa velikim porastom zahtjeva za azil, a samo u toj godini zabilježeno je više od milijun zahtjeva. Procjenjuje se da je između 350 000 i 450 000 ljudi dobilo izbjeglički status, što je više nego u prijašnim krizama koje su pogodile Europu nakon Drugog svjetskog rata. Teret krize su najviše podnijele Italija, Mađarska i Grčka preko kojih su se migranti nastojali prebaciti do kranjeg odredišta i azila prvenstveno u Austriji, Njemačkoj i Švedskoj. Nadalje, profili i podrijetlo migranata, kao i njihovi motivi dolaska su različiti, a većina njih dolazi u Europu s ciljem trajnog naseljavanja zemlje domaćina.

Upravo zbog toga što će velik broj migranata ostati u Europi duži niz godina, za većinu njih jedino pravo rješenje je što prije i uspješnije integriranje na europsko tržište rada te prilagođavanje na novo društvo. Dugoročno gledano, uz velika novčana izdvajanja i ulaganja u ljudske resurse, integriranje migranata u domaće gospodarstvo može se pozitivno odraziti na ekonomske učinke. To se pogotovo odnosi na zemlje koje imaju nedostatak radne snage, a integracija migranata može pomoći i u rješavanju općeg problema starenja društva.

4.1. Integracija migranata na tržište rada u EU

Kao posljedica sve većih migracijskih priljeva uzrokovanih naročito izbjegličkih krizom koja je pogodila Europu tijekom 2015., pitanje integracije migranata postaje ključni problem gotovo svih europskih zemljama. To se posebno odnosi na zemlje koje su na svoj teritorij primile najveći broj ljudi. Iako u većini zapadnoeuropskih zemalja ne prevladava mišljenje da se radi o imigracijskim zemljama, u nekima od njih udio imigranata u odnosu na ukupan broj stanovnika znatno je veći od onih zemalja koje su ste tradicionalno smatrale imigiracijskim. Prema tome, osim na upravljanje migracijskom krizom i migracijskim tokovima, sve veća pažnja se pridaje i uspješnoj integraciji različitih migrantskih skupina. Kolika je važnost ovog problema govori i činjenica da je integracija migranata odnedavno svrstana u sastavni dio javnih politika i strateških dokumenata Europske unije.

4.1.1. Procesi integracije

Integracije možemo definirati kao proces uključivanja i prihvaćanja imigranata u glavne institucije i društvo neke države. Kada govorimo o intergracijama važno je naglasiti da se radi o dvosmjernom procesu prilagodbe između imigranta i društva u koje dolaze. Prema najnovijim teorijama i pristupima u integracijski proces se uključuje i zemlja porijekla migranata te tako integracije promatraju i kao trodimenzionalna pojava. Nadalje, od velike je važnosti istaknuti da se integraciju mora promatrati i istraživati u odnosu na društvo i specifičnost njihovih obilježja.

Kako je već navedeno, novija razmatranja integracijskih procesa odvijaju se u okviru tri dimenzije. Prva *političko-pravna dimenzija* ispituje jesu li i u kolikoj mjeri migranti ravnopravni članovi političke zajednice. U okviru ove dimenzije ispituje se i načini na ostvarivanje prava na boravak u zemlji, pravo na spajanje obitelji, kao i pravo na stjecanje državljanstva. *U okviru društveno-ekonomske dimenzije* integracije glavno pitanje se odnosi na položaj imigranata na tržištu rada. Aktivnosti u sklopu ove dimenzije odnose se na provjeravanje imaju li migranti i njihovih člnaovi obitelji jednaka prava i jednake mogućnosti na zaposlenje kao i domaći radnici te imaju li mogućnost jednakog pristupa ostalima socijalnima pravima i beneficijama kao što su pravo na rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje i

stanovanje. Treća *kulturno-religijska dimenzija* odnosi se na kulturno i religijsko nasljeđe migranata te na spremnost migranata, ali i zemlje domaćina na prihvaćanje takvih razlika.

Integracija na tržište rada je dugotrajan i složen proces koji tokom vremena prolazi kroz različite faze i obuhvaća različite sudionike. Primjer uspješnog intergriranja migranta u društvo zasigurno su skandinavske zemlje koje već dugi niz godina uspješno odgovaraju na rastuće priljeve migranata različitih etničkih skupina. Ista stvar se pak ne može reći za neke srednje i istočne Europske zemlje za koje je integracija migranata potpuno novo iskustvo i problem s kojim se do sada nisu u tolikoj mjeri susretali te za koji tek moraju naći prava rješenja.

4.1.2. Integracijske politike

Preporučene politike i prakse za uspješno prihvaćanje migranata u prvom redu se odnose na ranu ponudu jezičnih i ostalih tečajeva kako bi se migrantima koji imaju perspektivu što prije odobrio ostanak u zemlji domaćinu. Društvena integracija i demokratske vrijednosti mogu se poboljšati kroz aktivno učenje jezika te sudjelovanjem u različitim sportskim i ostalim aktivnostima. Dolaskom u novu zemlju migranti se suočavaju s brojnim problemima i zahtjevima za što bržom prilagodbom u novo društvo, a većina njih se mora naviknuti i izmijeniti osobne, ekonomske i društvene stavove koje su do sada imali. Također, jedan od glavnih preduvjeta uspješne politike prihvaćanja i integriranja migranta je pružanje odgovarajućih programa zdrastvene zaštite. Ipak treba naglasiti kako je, uzimajući u obzir dugoročnost procesa integracije te veliki rast priljeva migranata, većina zemalja naišla na problem kako uspješno koordinirati i na pravi način odgovoriti na sve zahtjeve tražitelja azila.

Sve veći je broj onih koji zagovoraju uvođenje raznih migracijskih ograničenja kako bi se direktno utjecalo nas priljev imigranata. Unatoč brojnim izjavama o potrebi "podizanja zida" kako bi se izbjegla poplava migranata koji mogu oduzeti poslove domaćem stanovništvu i direktno utjecati na strukturu društva, u ekonomskoj je literaturi malo izravnih dokaza o tome kako otvorena politika useljavanja utječe na migracijske tokove tj. na tržište rada. Prema tome, može se reći kako su Europske zemlje generalno gledajući skeptične prema migrantima, no praksa ipak pokazuje kako je utjecaj migracija na europsko tržište rada slabo izražen. Bolje

prihvaćanje migranata i smanjivanje averzije prema njihovom uključivanju na domaće tržište rada može se postići kvalitetnim i transparentim imigracijskim politikama.

Humanitarni migranti, izbjeglice, osobe s dodatnom zaštitom ili osobe koje imaju status raseljenje osobe u nekoliko se aspekata razlikuju od drugih migrantskih skupina. Karakteristike migranata mogu biti različite u vidu njihovog podrijetla i vještina, ali njihovi motivi za odlazak iz matične zemlje uglavnom su pronalazak sigurnije sredine i osiguravanje egzistencije. Humanitarni migranti su posebno ranjiva skupina te zbog toga politike usmjerene prema njihovom zbrinjavanju i integriranju u društvo moraju biti ciljane, koordinirane i sveobuhvatne. Zbog prisilne prirode njihove migracije i brojnih traumatskih iskustva, mnogi migranti pate od psihihičkih poteškoća. Također se suočavaju i sa brojnim barijerama, puno većim od onih s kojima se susreću ostali ekonomski migranti.

4.1.3. Integracijski dokumenti Europske unije

Kada se riječ o integraciji imigranata, cilj Europske unije je ujednačavanje razine prava i obveza za sve one koji zakonito borave na teritoriju EU-a. Iako se teži tomu da prava zakonitih imigranata budu što sličnija pravima državljana EU-a, može se reći da je to još uvijek neostvareni cilj. U prilog tome idu podaci o nižem stupnju obrazovanja djece migrantskog porijekla kao i njihovog ranijeg napuštanje obrazovnog sustava te općenito veći rizik od siromaštva i društvene isključenosti migrantskih obitelji.

Treba napomenti kako se u temeljnim osnivačkim ugovorima Europske unije direktno ne spominje integracija imigranata, a to se mijenja tek „Ugovorom iz Amsterdama“ koji je stupio 1999. Godine te koji sadržava dvije odredbe vezane uz integraciju. U članku 73. toga ugovora navodi se kako se od Europskog Vijeća zahtijeva da usvoji mjere imigracijske politike koje se između ostaloga odnose na uvjete ulaska migranata u zemlju kao i njihovog boravka u toj zemlji. Također se ukazuje i na standardne procedure koje države članice moraju poštovati s obzirom na boravišne dozvole vizni režim i spajanje obitelji. Nadalje, navodi se kako migranti s odobrenim boravkom u jednoj od članica EU-a maju pravo boravka i u ostalim zemljama članicama.

2003. godine donosi se „Priopćenje o imigraciji, integraciji i zapošljavanja“ koji postaje temelj za daljnji razvoja integracijskih politika EU-a. U dokumentu se navode sva bitna obilježja integracijskih programa i različite vrste integracijskih mjera te se navode mogućnosti donošenja zajedničkoga europskoga integracijskog okvira. Idući bitan korak prema zajedničkoj integracijskoj politici postignut je 2004. kada je donešeno jedanaest zajedničkih temeljnih načela.

Od novijih priopćenja i strategija Europske unije vrijedi istaknuti i ožujak 2010. kada je Europsko vijeće usvojilo je strategiju „Europa 2020.“., a u njoj se artikulira niz ciljeva na razini EU-a. Od pet definranih ciljeva tri se direktno odnose na integraciju migranata. Povećanje zaposlenosti migranata u dobi između 20 i 64 godine te bolja integraciju imigranata u radno aktivno stanovništvo predstavljaju prvi cilj, dok se drugi cilj odnosi se na povećanje stupnja obrazovanja mladih. Kako upravo imigranti čine znatan udio u ukupnom broj siromašnog stanovništva EU, treći cilj usmjeren je na smanjivanje broja osoba koje su u riziku od siromaštva.

U srpnju 2011. Europska komisija predstavila je novi program za integraciju državljana trećih zemalja s ciljem povećanje gospodarske, društvene, kulturne i političke uključenosti migranatskih skupina fokusirajući se pritom na aktivnosti na lokalnoj razini. U programu se navedeno glavni integracijski izazovi s kojima se imigranti susreću u zemljama primitka, a kao glavni problem se ističe niska stopa zaposlenost migranata, pogotovo žena.

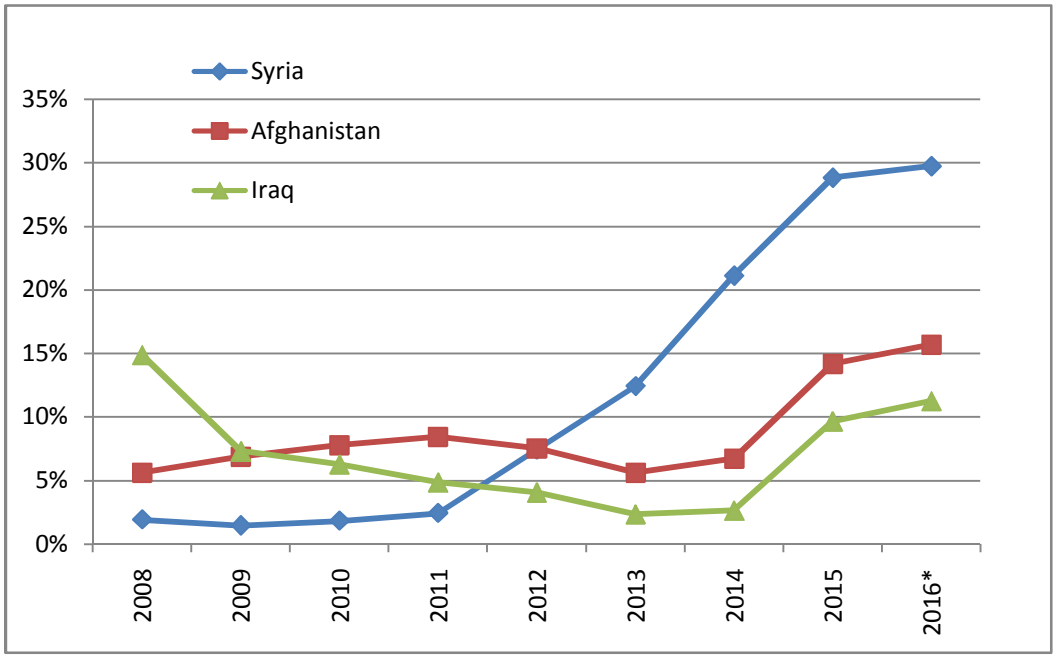
U lipnju 2014. Europsko vijeće donosi „Strateške smjernice za daljnji razvoj područja slobode, sigurnosti i pravde (2014. – 2019.)“. Smjernice se uglavnom odnose na izlazak zemalja iz krize, a naglasak se stavlja i na jačanje mjera kojima se nastoje maksimalno iskoristit migrantski potencijali u državama članicama. Navodi se kako se na taj način može direktno utjecati na povećanje stope zaposlenosti i smanjene društvene isključenosti migratanata.

Migrantska kriza 2015. i velikih priljev izbjeglica bio je povod za donošenje novog dokumenta kojim se reguliraju migracijski tokovi u Sredozemlju. Riječ je o „Europskom migracijskom programu“ u koje se uglavnom navode kratkoročne i dugoročne mjere za upravljanje migracijama, dok se pitanja vezana za integraciju uglavnom odnose na prihvat i razmještaj migranata u EU.

4.2. Socijalno-demografska struktura migranata u EU

4.2.1. Porijeklo tražitelja azila

Od 1.3 milijuna zahtjeva za azil koji su podneseni u 2015. godini u EU, najveći broj migranata dolazi iz Sirije, Afganistana i Iraka. Na sirijske državljanje otpada ukupno 29% zahtjeva za azil, dok se drugom mjestu nalaze afganistanski državljani sa 14%. Na trećem su pak mjestu irački državljani koji čine 10% zahtjeva za azil. Kako su se ratni sukobi u Siriji sve više inteziviral i tako je rastao i udio sirijaca u ukupnom broju zahtjeva za azil.

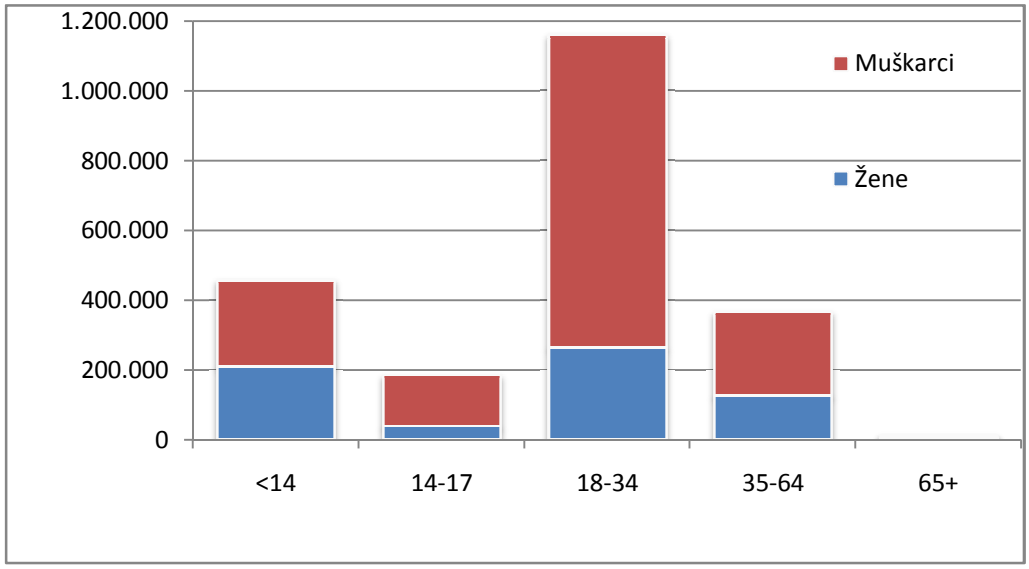
Grafikon 3: Porijeklo tražitelja azila u razdoblju od 2008-2016

Izvor: Eurostat (http://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/)

Iz grafikona je vidljivo kako Sirijci čine najveći udio tražitelja azila. Vidljivo je kako su ratni sukobi i nemiri u državi direktno utjecali na takvo kretanje. Na samom početku Sirijskog građanskog rata u 2011. Sirijci čine samo 2% svih podnešenih zahtjeva za azil u EU, ali od te godine, pa nadalje njihov je udio rastao iz godine u godinu, dosegnuvši čak 29% u 2015. Nadalje, u prvih devet mjeseci 2016. godine čak 30% svih zahtjeva za azil odnosilo se na državljane Sirije.

4.2.2. Dob i spol tražitelja azila

Najveću skupinu tražitelja azila predstavljaju mladi ljudi od 18-34 godine, posebice muškarci. To se pogotovo odnosi na radno sposobne muškarce koji čine 41% ukupnih tražitelja azila u prvih devet mjeseci 2016. godine. Ukoliko taj postotak prevedemo u brojke, dolazimo do podataka da se radi o 896 000 radno sposobnih muškaraca između 18 i 34 godina.

Grafikon 4: Dob i spol tražitelja azila u razdoblju 2015.- 2016.

Izvor: Eurostat (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_quarterly_report)

Iz prikaza je vidljivo kako su većina migranata muškarci između 18 i 34 godine, ali zabrinjavajuća je činjenica velik broj djece ispod 14 godina koja su bila prisiljena napustiti svoje domove. Tako možemo vidjeti da se gotovo 21% svih tražitelja azila, odnosno 458.000 ljudi odnosi na djecu ispod 14 godina. Prema podacima Eurostata broj maloljetnika bez pratnje koji traže azil u EU gotovo je udvostručen između 2013 i 2014. (13.000 do 23.000) i učetverostručen u 2015. godini (96.000).

4.2.3. Razina obrazovanja tražitelja azila

Podaci o razini obrazovanja pristiglih imigranata ne prikupljaju se dovoljno sistematično prilikom traženja i dolaska u azil pa su takvi često manjkavi i uglavnom se temelje na dobrovoljnom prikupljanju na manjem uzorku. No, ipak prikupljeni podaci sugeriraju kako je najveći broj pristiglih migranata, pogotovo iz Afganistana i Iraka, niskog stupnja obrazovanja. U nastavku će se iznijeti podaci koji se odnose na Njemačku, Austriju i Švedsku.

Tablica 2: Razina obrazovanja muškaraca tražitelja azila, izbjeglica i imigranata u 2015. (u 000)

Zemlja podrijetla	**Sirija**			**Afganistan**			**Irak**		
Zemlja dolaska	DE	AT	SE	DE	AT	SE	DE	AT	SE
Visoko	28	21	12	6	5	9	14	31	17
Srednje	27	45	50	18	20	29	15	31	42
Nisko	45	34	38	75	75	62	70	39	41

Izvor: Austria: Kompetenzcheck, Germany: BAMF (2016), 'Sozialstruktur, Qualifikationsniveau und Berufstätigkeit von Asylantragstellenden',Sweden: Statistics Sweden

Tablica 3: Razina obrazovanja žena tražitelja azila, izbjeglica i imigranata u 2015. (u 000)

Zemlja podrijetla	**Sirija**			**Afganistan**			**Irak**		
Zemlja dolaska	DE	AT	SE	DE	AT	SE	DE	AT	SE
Visoko	24	36	12	5	11	4	13	44	18
Srednje	25	32	51	14	15	30	13	34	40
Nisko	50	31	37	80	73	66	74	22	42

Izvor: Austria: Kompetenzcheck, Germany: BAMF (2016), 'Sozialstruktur, Qualifikationsniveau und Berufstätigkeit von Asylantragstellenden',Sweden: Statistics Sweden

Tablice 2 i 3 pokazuju razine obrazovanja pristiglih migranata u 2015. godini te je vidljivo kako najveći broj nisko obrazovanih tražitelja azila, žena i muškaraca, dolazi iz Afganistana. Iako mala, vidljiva je i razlika između razine obrazovanja muškaraca i žena, gdje su muškarci uglavnom višeg stupnja obrazovanja od žena.

4.3. Analiza utjecaja migrantske krize na tržište rada na primjeru Njemačke

4.3.1. Dosadašnja iskustva Njemačke s migrantima i krizom

Opće je poznato kako Njemačka predstavlja vodeću silu Europske unije i da kao takva već dug niz godina predstavlja najpoželjniju destinaciju migranata. Njemačka je kroz svoju povijest u više navrata bila zahvaćena velikim migrantskim valovima te je upravo uz pomoć njih uspjela izgraditi svoje gospodarstvo. Uglavnom se radilo o nisko obrazovanim i nisko kvalificiranim radnicima koji su iz ostalih europskih zemlja dolazili u Njemačku zaraditi za kruh. Priljev migranta 60-ih godina prošlog stoljeća dobar je pokazatelj kako prvotan strah od migranata ne mora uvijek biti opravdan. Naime, tzv. gastarbajteri su pomogli da domaće njemačko stanovništvo napreduje na svojim radnim mjestima, jer su novopridošli radnici uglavnom zbog slabijeg poznavanja jezika, obavljali teže manualne poslove (građevina, industrija i sl). Njemačko stanovništvo je napustilo te poslove te se specijaliziralo za složenije i bolje plaćene poslove koji su uključivali veću interakciju s ljudima.

I tada je, kao i danas, postojao je strah od velikog priljeva ljudi. Negativni stavovi prema migrantima najčešće su koncentrirani u onim dijelovima zemlje koji su slabije zahvaćeni priljevom migranata te koji nemaju pretjeranog iskustva s integracijom ljudi iz drugih države u svoje okruženje.

Upravo zbog povijesti migracijskih tokova i velikog iskustva s migrantima, Njemačka je i uvjetima migrantske krize 2015. ostala pri politici otvorenih vrata te je bila spremna prihvatiti veliki broj njih. Takva politika u kojoj su migranti dočekivani raširenih ruku i otvorenih granica ubrzo je postala problem za ostale europske zemlje preko kojih su rijeke migranta morale prijeći kako bi došli do Njemačke. No, otvoreno kritiziranje javnosti i drugih članica Europske unije nije puno dotaklo kancelarku Angelu Merkel, koja je u javnosti puno puta izjavila kako politika straha i zatvaranja granica nije njena namjera te kako će njemačke granice i dalje ostati otvorene te da su svi migranti i tražitelji azila dobrodošli. Teroristički napadi i prijetnje u Europi, kao i ostali incidenti u kojima su migranti sudjelovali, stavili su dodatan pritisak na promjenu takve politike i uvođenje restrikcija prema kojima će se migrantima postrožiti odnosno zabraniti ulazak u zemlju. Takav razvoj situacije dodatno je pogodovao i jačanju ultradesničarski orijentiranih skupina, koje su nemali broj puta izašle na ulice i otvoreno kritizirale vladu i njenu politiku.

4.3.2. Statistički pokazatelji obujma i utjecaja krize na tržište rada

U Njemačkoj je u razdoblju od 2014. do 2016. registrirano 1 413 000 izbjeglica, a velik dio njih otpada na radno sposobno stanovništvo.

Tablica 4: Podaci o tražiteljima azila od 2014. do srpnja 2017.

	2014.	2015.	2016.	2014.-2016.	Siječanj-srpanj 2017.	Srpanj 2017.
„EASY“ sustav registracije		1 092 000	321 000	1 413 000		
Ukupno tražitelja azila					90 000	12 000
Podneseni zahtjevi za azil	203 000	477 000	746 000	1 425 000	112 000	15 000
Prvi puta podneseni zahtjevi za azil	173 000	442 000	722 000	1 337 000	101 000	14 000
Pozitivno odobreni zahtjevi	41 000	141 000	434 000	615 000	182 000	14 000
Odbijeni zahtjevi	43 000	92 000	174 000	308 000	160 000	14 000
Zahtjevi u procesu	169 000	365 000	434 000			147 000

Izvor: Njemački ured za migracije i izbjeglice
(http://www.bamf.de/DE/Infothek/Statistiken/Asylzahlen/asylzahlen-node.html)

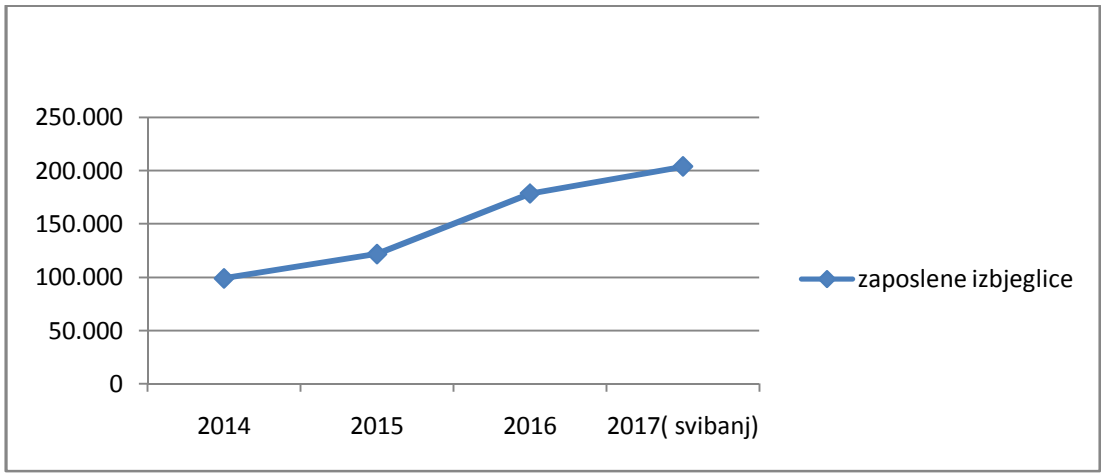
Prema podacima iz tablice vidljivo je kako je 1 092 000 migranata ušlo u Njemačku preko „EASY“ sustava registracije u 2015. godini kada je kriza dosegla vrhunac, a priljev migranata bio najveći. Najveći broj podnošenih zahtjeva za azil je bio 2016. godine kada je 722 000 osoba po prvi puta zatražilo azil te je 434 000 zahtjeva odobreno. 2017. vidljiv je pad broja zahtjeva za azilom što sugerira smanjeni priljev migranata. Prema podacima Njemačkog ureda za migracije i izbjeglice veliki broj je još i onih zahtjeva koji su o procesu obrade, njih čak 147 000 do srpnja 2017. Ured također i navodi kako se mjesečno podnese otprilike 15 000 zahtjeva za azil te da se ta brojka stabilizira.

Zbog velikog priljeva ljudi poveća se i ponuda radne snage u Njemačkoj što izolirano gledajući dovodi i do većeg broja zaposlenja, ali također može dovesti i do veće nezaposlenosti. Visina nezaposlenosti ovisi o tome koliko se brzo migranti integriraju na tržište rada odnosno koliko brzo pronalaze posao te koji je rizik od dobivanja otkaza u poslovima koje obavljaju. I tada kada je intergracija brza postoji opasnost od rasta nezaposlenosti zbog sezonskih, strukturalnih i poslovnih razloga. Prema dosadašnjim njemačkim iskustvima integracija izbjeglica na tržište rada može potrajati nekoliko godina. Prijavak na burzu rada, je nakon dobijanja azila, prvi korak u uspješnom integracijskom procesu, koji zbog manjkavog znanja jezika i formalnih kvalifikacija može potrajati duže vrijeme. Za prva tri mjeseca boravka i tijekom boravka u izbjegličkim naseljima koje traje do šest mjeseci migranti ili izbjeglice podliježu zabrani zaposlenja. Kada je njihov zahtjev za azil pozitivno riješen za početak dobivaju ograničenu dozvolu za boravak u zemlji. Nakon toga imaju prava na jednake socijalne naknade kao njemački državljani te imaju neograničen pristup tržištu rada.

Podaci o zaposlenim izbjeglicama

Broj zaposlenih izbjeglica koji su dobili azil je u Njemačkoj u svibnju 2017. godine iznosio oko 204 000 što je 68 000 više nego godinu prije. Udio zaposlenih izbjeglica u sveukupnom broju zaposlenih iznosi 0,5 %. Gledajući podatke o broju zaposlenih na poslovima uz plaćanje punih doprinosa i uspoređujući podatke iz prijašnjih godina, dolazimo do zaključka da se broj zaposlenih povećao na 149 335, za razliku od kraja 2014. godine kada je taj broj iznosio 70 656 ljudi. Broj zaposlenja koja su zahtjevala plaćanja doprinosa se povećao za 51 000 ili 51%, a broj onih koji su se zaposlili na kraće vrijeme, te ostvarili zaradu do 450 eura mjesečno, iznosio je 17 000 ili 47 %. Tako je pak broj ljudi koji su ostvarivali zaradu do 450 eura mjesečno, na kraju 2014. iznosio 28 341, a do svibnja 2017. taj broj je porastao na 54 308 zaposlenih.

Prema podacima Njemačke agencije za rad, najveći broj zaposlenih migranata dolazi iz slijedećih osam zemalja: Afganistan, Eritreja, Irak, Iran, Nigerija, Pakistan, Somalija i Sirija.

Grafikon 5: Prikaz kretanja broja zaposlenih izbjeglica u razdoblju od siječnja 2014. do svibnja 2017.

Izvor: Njemačka agencija za rad (https://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Statistische-Analysen/Migration-Arbeitsmarkt/Migration-Arbeitsmarkt-Nav.html)

Iz ovog grafikona jasno možemo vidjeti kako je broj zaposlenih u razdoblju od siječnja 2014. do svibnja 2017. kontinuirano rastao. Prema podacima Njemačke agencije za rad, broj zaposlenih na kraju 2014. iznosio je 98 997 , a 2015. je pak taj broj porastao na 121 588 ljudi. U 2016. godini broj zaposlenika iznosio je 178 425, a do kraja svibnja 2017. broj ukupno zaposlenih iznosio je 203 642.

Prema granama gospodarstva izbjeglice su na kraju 2016. bile najviše zaposlene u slijedećim poslovima:

Tablica 5. Podaci o zaposlenim izbjeglicama po granama gospodarstva na kraju 2016.

GOSPODARSKE DJELATNOSTI	
Poljoprivreda, ribarstvo, šumarstvo	796
Proizvodne djelatnosti	23 875
Uslužne djelatnosti	147 713

Izvor: Njemačka agencija za rad (https://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Statistische-Analysen/Migration-Arbeitsmarkt/Migration-Arbeitsmarkt-Nav.html)

Podaci iz tablice pokazaju kako je na kraju 2016. najmanji broj izbjeglica bio zaposlen u poljoprivrednim djelatnostima, ribarstvu i šumarstvu. Što se tiče proizvodnih djelatnosti (energetika, gospodarenje otpadom, građevina, metalna i kemijska industrija, prerađivačka industrija) broj zaposlenih u tim djelatnostima iznosio je 23 875. Najveći broj zaposlenih izbjeglica bio je pak u uslužnim djelatnostima kao što su trgovina, promet i ugostiteljstvo.

Podaci o nezaposlenim izbjeglicama

Tablica 6. Nezaposlene izbjeglice u razdoblju od 2014. do srpnja 2017.

Godina	Broj nezaposlenih izbjeglica
2014.	58 724
2015.	90 356
2016.	175 140
2017. (srpanj)	195 720

Izvor: Njemačka agencija za rad (https://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Statistische-Analysen/Migration-Arbeitsmarkt/Migration-Arbeitsmarkt-Nav.html)

Prema podacima iz tablice vidljivo je da je broj nezaposlenih izbjeglica rastao iz godine u godinu. Uspoređujući srpanj 2017. godine sa istim razdobljem u godini prije, broj nezaposlenih izjeglica se poveća za oko 38 000 ili 24%. Njemačka agencija za rad analizira i podrijetlo nezaposlenih izbjeglica. Najveći broj nezaposlenih izbjeglica odnosi se na državljane Sirije kojih je u srpnju 2017. bilo 108 177, što je uspoređujući podatke za isto razdoblje prošle godine kada ih je bilo 93 754, porast za oko 14 000.

Važno je napomenuti kako je porastao i broj korisnika naknade za nezaposlene. Uspoređujući 2016. i 2017. došlo je do povećanja od 433 000 ili 105%. I ovdje najveći broj korisnika naknada otpada na sirijske državljane kojih je 299 000 više nego u prošlogodišnjem razdoblju. Udio osoba koje su izbjeglice u broju korisnika nakanade se povećao sa 6,9% na 13,8%.

Gledajući podatke Njemačkog ureda za migrante i izbjeglice, nezaposlene izbjeglice su osobe mlađe od 35 godina i gotovo dvije trećine njih konkurira uglavnom za razne poslove ispomoći

jer dovoljno dobro ne poznaju jezik, premladi su da bi izučeno nekakvo zanimanje ili jer još nemaju formalno prihvaćene strukovne kvalifikacije. Nezaposlene izbjeglice većinom traže zaposlenje na poslovima čišćenja (23 100), u skladištenju i logistici (17 300), kao ispomoć u kuhinji (14 000), u prodaji (9 300) te u uredima i tajništvu (5 600).

4.3.3. Stvarni učinci migrantske krize na tržište rada

S obzirom na veliku migrantsku krizu i prijašnja iskustva sa migrantima Njemačka se susrela sa nikad većim brojem stranaca u svojoj zemlji. Prema njemačkom državnom uredu za statistiku (Destatis), broj ljudi sa stranim putovnicama povećao se za 1,9 milijuna. To znači da je u Njemačkoj trenutno oko 10 milijuna stranaca što je čak 23% više u odnosu na 2014. godinu.

Kako je velik broj izbjeglica pristigao u zemlju u potrazi za poslom i boljim životom, nameće se pitanje kako je to utjecalo na stopu nezaposlenosti u zemlji. Njemačka agencija za rad je u lipnju ove godine objavila podatak o 2 473 000 nezaposlenih. čime je stopa nezaposlenih u odnosu na prošli mjesec pala za 0,1% i sada iznosi 5.5%. Valja napomenuti kako se radi o čak 142 000 nezaposlenih manje nego što je to bio slučaj u srpnju prošle godine. Također, zavod je izračunao da je porasla i ponuda novih radnih mjesta, te se stvorilo oko čak 7 000 radnih mjesta ondje gdje ih nisu očekivali.

Integracija izbjeglica na tržište rada u Njemačkoj i dalje odražava trend po kojem se izbjeglice uglavnom fokusiraju na jednostavne. slabije plaćene poslove, a manji broj njih se odlučuje za daljnje školovanje i stručno osposobljavanje. Promatrajući položaj izbjeglica na tržištu rada vidljivo je da se i oni sve više i bolje integriraju te je broj zaposlenih izbjeglica u porastu. Zaposlenjem ili korištenjem mjera za zapošljavanja kao što su npr. tečajevi za jezike i integraciju položaj izbjeglica postaje sve bolji, a njihova intergracija u društvo uspješnija i bezbolnija. Može se reći kako su prognoze rasta integracije i zapošljavanja izbjeglica srednjoročno stabilne u skladu s istovremenim demografskim promjenama.

Riskantna migrantska politika koju je Njemačka od početka zagovarala zasigurno nije naštetila njenom gospodarstvu i tržištu rada. Upravo suprotno. Prema dostupnim podacima i prognozama Njemačka nikad nije imala ovoliko veliku potrebu za za novim radnicima, a procjenjuje se da će u 2018. godini imati više od 45 milijuna zaposlenih. Njemačko

gospodarstvo i zarade su u stalnom rastu, a zahtjevi tržišta rada sve veći. Stalni rast potreba za radnom snagom, utjecao je i na rast brojnih poticaja za zapošljavanje, edukaciju i stručno osposobljavanje i integracija izbjeglica kojima se na taj način želi osigurati što brža prilagodba na njemački sustav rada i života.

Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) napravila je u suradnji s njemačkim ministarstvom za rad i socijalnu skrb studiju koja je pokazla da je oko 80 % poduzeća koja su zaposlila izbjeglice ili tražitelje azila vrlo zadovoljno motivacijom i radom svojih novih zaposlenika. U studiji se navodi kako niska stopa nezaposlenosti kao i dobro stanje njemačkog gospodarstva pokazuju kako integracija i prihvat izbjeglica ne moraju biti nepremostiv problem. Iako su rezultati integracije vidljivi, za očekivati je da će dugoročno biti još i bolji. I dalje će biti potrebno provoditi ciljane, često i skupe mjere kojima će se kvalifikacija potencijalnih radnika dodatno adaptirati i unaprijediti kako bi što bolje mogli iskoristiti na njemačkom tržištu rada. Iako će država potrošiti velike količine novca u ospobljavljanju izbjeglica i unapređivanju njihovih vještina, dugoročno gledajući radi se o isplativoj investiciji koja će ne samo unaprijediti tržište rada, nego će i doprinjeti njihovoj društvenoj uključenost.[30]

[30] OECD, (2017): „Finding their Way, Labour Market Integration of Refugees in Germany“

5. ZAKLJUČAK

Migrantska kriza koja je zahvatila Europu 2015. godine donijela je sa sobom mnoštvo pitanja i problema, a većina europskih zemalja nije imala spremna rješenja i odgovore na krizu. Inteziviranje krize i ogromni priljev izbjeglica iz ratom i siromaštvom pogođenih područja Sirije, Afganistana, Iraka i ostalih zemalja trećeg svijeta, pokrenuli su pitanje na koji će način izbjeglice utjecati na europsko gospodarstvo i društvo u cjelini. Suočeni s neočekivano velikim brojem izbjeglica i strahom od terorističkih prijetnji, početni otvoreni stav prema njima promijenio se. Tako je bilo sve više onih koji su smatrali kako otvorenost granica i prihvaćanje svih izbjeglica nisu dobro rješenje, te da će u budućnosti posljedice toga biti katastrofalne.

U ovom radu istražen je utjecaj migrantske krize i posljedice koje je kriza imala na tržište rada u EU s naglaskom na Njemačku. Iz brojnih statističkih podataka koji su izneseni u radu, vidljivi su razmjeri krize, a promatrajući Njemačku koja je već dugi niz godina vodeće europsko i svjetsko gospodarstvo, može se reći kako veliki priljev izbjeglica nije puno promijenio trend gospodarskog rasta zemlje. Riskantna politika koju je Njemačka zagovorala od početka krize, nailazila je na otvoreno kritiziranje ostalih zemalja EU koje su tradicionalno zatvorenije i do sada nisu nailazile na ovako masovan priljev ljudi. Dobro je poznato kako se Njemački rast već dugi niz godina temelji na otvorenoj politici prema migrantima, a potražnja za radnom snagom u zemlji nikad nije bila veća. Kako sama ne može zadovoljiti takve potrebe za radnom snagom, logičan slijed je uvođenje stranih radnika, a izbjeglička kriza svakako je doprinijela povećanju tog broja. Iako Njemačka i dalje dosta uspješno, putem prihvaćanja izbjeglica i ostalih migranta, zadovoljava rastuće potrebe za radnom snagom, nikako ne smijemo zaboraviti i negativne posljedice ovolikih migracijskih tokova kao što su brojna smrtna stradanja na migrantskim rutama, humanitarne krize i teški životni uvjeti s kojima se izbjeglice susreću.

Strah mnogih ljudi od ovakih trendova rasta neeuropskih državljana koji prisilno ili dobrovoljno stižu u potrazi za boljim životom i radnim mjestima , zasigurno nije neopravdan. No, etičke i društvene razlike, kao i ostali problemi koje sa sobom nosi dolazak tolikog broj ljudi, ne moraju biti nepremostiv problem. Ključnu ulogu u tome imaju integracijski procesi u koje se mora ulagati kako bi uključivanje novopristiglih ljudi u društvo i tržište rada, kao i

usvajanje temeljnih europskih vrijednosti protekli što brže i bezbolnije. Statistički podaci pokazaju da i dalje postoji trend da novopridošle izbjeglice uglavnom zauzimaju jednostavnije i slabije plaćene poslove, dok se manji dio njih odlučuje za vlastito unaprjeđivanje i razvijanje radnih sposobnosti putem daljnjeg školovanja i usavršavanja. Jedan od najvećih problema aktivnijeg i kvalitetnijeg uključivanja izbjeglica na tržište rada i dalje predstavlja nepoznavanje jezika. Putem stalnih jezičnih tečajeva i korištenjem ciljanih mjera za zapošljavanje, integracija izbjeglica na tržište rada može postati brža, a njihova društvena uključenost bolja. Može se zaključiti kako su, zajedno s rastom njemačkog gospodarstva i u skladu s demografskim promjenama, prognoze rasta integracije i zapošljavanja izbjeglica srednjoročno stabilne.

Na kraju je važno napomenuti kako rješavanje izbjegličke krize zasigurno nije samo u otvaranju svih granica i slobodnom priljevu velikog broja ljudi. Vodeće svjetske sile se što prije moraju usuglasiti i poduzeti sve što je u njhovoj moći kako bi se ratni sukobi u Siriji i ostalim zemljama što prije okončali.

LITERATURA

1. Baričević V. (2015): Izbjeglička i migracijska pitanja kao izvor trajne krize Europske unije: neuspjeh europskih politika azila i migracija; Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb

2. Europska komisija (2016): Šest načela za daljni razvoj suradnje EU i Turske u rješavanju migrantske krize, Bruxelles

3. Janjić P., (1985) „Teorije i modeli istraživanja migracija“, Centar za istraživanje migracija i narodnosti Zagreb, Zagreb

4. Kurekova L. , (2011): Theoris of migration: Conceptual review and empirical testing in the context of the EU East - West flows, University of London, London

5. Penava M., (2011): Utjecaj migracija na europsko tržište rada, Ekonomski fakultet Zagreb, Zagreb

6. Šimičević V. i Gogala M. (2015): Demometrijski migracijski modeli; Institut za migracije i narodnosti, Zagreb

7. Tadić, Dragović, Tadić. (2016): Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU, Polic. Sigur., Zagreb

Internet izvori:

8. BBC: http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911 (pristupljeno 23.7.2017.)

9. Jutarnji list: http://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kako-se-odvijala-migrantska-kriza-na-pocetku-su-izbjeglice-bile-prihvacene-otvorenih-ruku-a-sada-se-zatvara-ruta-kojom-je-proslo-800.000-ljudi/29593 / (pristupljeno 20.7.2017.)

10. Migration – Theories of migration: http://family.jrank.org/pages/1170/Migration-Theories-Migration.html (pristupljeno 3.7.2017.)

11.Njemačka agencija za rad: https://statistik.arbeitsagentur.de/Navigation/Statistik/Statistische-Analysen/Migration-Arbeitsmarkt/Migration-Arbeitsmarkt-Nav.html (pristupljeno 1.8. 2017.)

12. Njemački ured za migracije i izbjeglice: http://www.bamf.de/DE/Startseite/startseite-node.html (pristupljeno 25.7.2017)

13. OECD: https://www.oecd.org/els/mig/Finding-their-Way-Germany.pdf (pristupljeno 17.8.2017.)

POPIS SLIKA

Slika 1: Prikaz kretanja dobara i jeftine radne snage i materijala.....10
Slika 2: Prikaz balkanske rute.....21
Slika 3: Prikaz zemalja sa najvećim brojem zahtjeva za azil u 2015. godini.....22

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1: Porijeklo tražitelja azila u EU 2015. godine.....18
Grafikon 2: Smrtni slučajevi na Mediteranu po mjesecima.....28
Grafikon 3: Porijeklo tražitelja azila u razdoblju od 2008-2016.....35
Grafikon 4: Dob i spol tražitelja azila u razdoblju 2015.- 2016.....35
Grafikon 5: Prikaz kretanja broja zaposlenih izbjeglica u razdoblju od siječnja 2014. do svibnja 2017.....41

POPIS TABLICA

Tablica 1: Broj nezakonitih migracija od 2008 do 2014…….....23

Tablica 2: Razina obrazovanja muškaraca tražitelja azila, izbjeglica i imigranata u 2015. (u 000).....37

Tablica 3: Razina obrazovanja žena tražitelja azila, izbjeglica i imigranata u 2015. (u 000)...37

Tablica 4: Podaci o tražiteljima azila od 2014. do srpnja 2017……39

Tablica 5: Podaci o zaposlenim izbjeglicama po granama gospodarstva na kraju 2016……..41

Tablica 6: Nezaposlene izbjeglice u razdoblju od 2014. do srpnja 2017…….....42

SAŽETAK

Velika migrantska kriza u Europi započela je 2015. godine kada velik broj izbjeglica, uglavnom iz ratom pogođenih zemalja Bliskog istoka i slabo razvijenih zemalja Afike dolazi na europsko tlo. Cilj ovog rada bio je analizirati učinke i posljedice koje je ova kriza imala na tržište rada u EU s naglaskom na Njemačku kao zemlju koja je primila najveći broj izbjeglica. Kako će velik broj izbjeglica koje su stigle u Europu tu ostati duži niz godina, za većinu njih jedino pravo rješenje je što prije i uspješnije integriranje na europsko tržište rada te prilagođavanje na novo društvo. Analizirajući primjer Njemačke te gledajući rast koje je gospodarstvo te zemlje imalo posljednih godina može se zaključiti da se, dugoročno gledano, uz velika novčana izdvajanja i ulaganja u ljudske resurse, integriranje migranata u domaće gospodarstvo može pozitivno odraziti na ekonomske učinke. Također, to se odnosi i na ostale zemlje koje imaju nedostatak radne snage, a uspješna integracija migranata može pomoći i u rješavanju općeg problema starenja društva. Važno je pak naglasiti da je, kako bi se učinci krize na tržište rada i ljudski potencijali najbolje iskoristili, potrebno provoditi ciljane, često i skupe mjere kojima će se kvalifikacije potencijalnih radnika dodatno unaprijediti što će pomoći njihovoj adaptaciji na europsko tržište rada. Iako takav proces zahtjeva velike količine novca dugoročno gledajući radi se o isplativoj investiciji koja će ne samo unaprijediti tržište rada, nego će i doprinjeti društvenoj uključenost izbjeglica.

Ključne riječi: kriza, migranti, tržište rada.

SUMMARY

The great migrant crisis that has begun in 2015 when a vast number of refugees from war-torn countries of the Middle East and poor developing countries started to come to the European ground. The aim of this paper is to analyse the effects and outcomes of this crisis on the labour market of the European Union with particular emphasis on Germany as the country that has received the largest number of refugees. Because of the fact that the large number of refugees that came to Europe plans to stay there for a longer period of time, for the majority of them the only proper solution is their fast integration into the European labour market and assimilation in the new society. Analysing the example of Germany and examining the growth of its economy in the last few years it can be concluded that for the long run, with large cash outlay and investment into human resources, the integration of migrants into the domestic economy can have positive impacts on economic outcomes. This can also be applied to other countries that are faced with the shortage of workforce, and a successful integration of migrants can also help to address the general issue of the aging society. It is also important to emphasise that it is necessary to introduce targeted and often expensive measures that will improve the qualifications of potential workers what will result in their better adaptation to the European labour market. Although this kind of a process requires large sums of money, for the long run it is a profitable investment that will not only improve the labour market but it will also contribute to the social inclusion of the refugees.

Key words: crisis, migrants, labour market